

Nr. 17 • 1938

OLITSEILEHT

TEADAANNE

Käesolevaga teatab Riigi Viljasalv, et rukki ja nisu vastuvõtmine on alljärgnevates kohtades:

TALLINNAS, sadamas elevaatori juures
TARTUS — Tartu raudteejaamas (vana kaubaait)
VILJANDIS — Vaksali tän. nr. 36
RAKVERES — Vaksali tän. nr. 34
PÄRNUS — Põhja tän. nr. 4
JÕGEVAL — Jõgeva raudteejaamas
ABJAS — Abja raudteejaamas
MUSTVEES — Mustvee raudteejaamas
PUKAS — Puka raudteejaamas
JÄRVA-JAANIS — Järva-Jaani raudteejaamas
LIHULAS — Lihula raudteejaamas
ANTSLAS — Antsla raudteejaamas.

Vilja võetakse vastu iga päev kella 8-st homm. kuni kl. 4-ni p. l., välja arvatud pühapäevad.

Kui ülaltähendatud kohtades müügile toodav vilja hulk jääb väikeseks, lõpetatakse ost, millest aegsasti ette teatatakse.

Müügile toodud vilja eest makstakse sularahas vilja äraandmisel.

ARVITAGE MAJAPIDAMISES:

LODIX kingakreemi ja polituuri.

SIDOL metalli- ja aknapuhastajat.

SIGELLA poonimisvaha, moppi ja polituuri.

SOPAL plekkide kõrvaldamise vedelikku.

SIRAX küürimispulbrit.

VALMISTAJA

Pole paremat!

A. S. Sidol Company

TALLINN, SOO TÄNAV 29

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 17 (520)

TALLINNAS, 16. SEPTEMBRIL 1938

XVII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Üldsüütegu ja teenistusalane süütegu — B. Pärl. — Tule- ja õhukaitse manööver Türil. — Kriminaalpolitsei registratuur uuendatud kujul — A. Liit. — Politsei ja kodanlik õhukaitse — dr. A. Vastalu. — Välismaalaste sissesõidu- ja peatuslubade kord Soomes. — Ülevaade Eesti riigivõimude võitlusest rüütvastaste elementidega. — Politsei uus vormikandmise eeskiri — L. Pruunmaa. — Scotland Yardi minevikust. — Teisel-pool lahte jm.

KAANEPIILDIL: Järvekallas Lõuna-Eestis.

Kuldne õhtupäike . . .

Üldsüütegu ja teenistusalane süütegu

Nimetades teenistusalaseks süüteoaks süüteo, mis on ette nähtud Kriminaalseadustiku (lühendatult KrS) 37. peatükis (§ 598—647), või ka neid süütegusid, mis riigi- või omavalitsusteenijate (lühendatult ametnikkude) poolt korda saadetakse teenistusseisu kuritarvitusega, kui võrd need KrS-kus esinevad eri teokoostistena (näiteks § 545), ja üldsüütegudeks kõik teised süüteod, tekib konkreetjuhtumel sageli raskusi eristamisel, kas ametniku poolt kordasaadetud karistatav tegu kuulub üldsüütegude, teenistusalaste või isegi ainult distsiplinaarsüütegude liiki.

See vahetegemus aga on olulise tähtsusega ametniku karistatava teo jälitamisel ja otsustamisel.

Esimesel juhtumil kuulub tegu jälitamisele harilikus korras, teisel juhtumil vajatakse jälitamise alustamiseks prokuröri algatust (KKS § 899), kuna distsiplinaarsüütegude arutamine toimub eriseadusis ettenähtud menetluse korras.

Kuna meie kohtutegeluses seni pole veel kujunenud kindlaid piirjooni üldsüütegude ja teenistusalaste süütegude eristamisel, tegelik elu aga mitmesuguseis riigiasutuses on nõudnud KrS-ku nende eeskirjade tõlgendamist, olgu siinkohal taotletud anda probleemi lühike arutelu, kusjuures nende ridade kirjutaja möönab, et peale KrS-ku ja Distsiplinaarseadustiku (lühendatult DS) teisi allikaid selle juures pole kasutatud.

Keegi mitteametnik annab kodanikule välja isikutunnistuse, kirjutades sellele omavoliliselt linnapea eest alla ja mahutades sellesse tunnistusse teadvalt valeandmed isiku kohta.

Selle mitteametniku tegu on kahekülgne: ühelt poolt isikutunnistuse andmine linnapea asemikuna oma nimel väljendab teo sooritamist, milleks on õigustatud ainult linnapea või tema seaduslik asemik, igal juhtumil ainult ametnik, teiselt poolt on isikutunnistuse kui dokumendi sisu teadvalt valesti koostatud. Esimene juhtum vastab KrS § 133 punktis 2 väljendatud võimu omastamisele, teine — kui süüdlane tõesti oleks olnud linnapea või tema asemik — on kvalifitseeritav KrS § 628 p. 1 lõike 2 järgi.

Tähele pannes, et valitud näite puhul süüteo subjektiks on mitteametnik ja et tema teo esimene külg sisaldab KrS § 133 p. 2 tähendatud võimu omastamist, siis teo teise külje loomus lasub süüdlase teo viia KrS § 133 lõike 3 alla.

Valime sama näite puhul teo sooritajaks masinakirjutaja samast linnavalitsusest. Kas on meil samuti tegemist võimu omastamisega, või annab asjaolu, et masinakirjutaja on omavalitsusteenija, tema teole võimuliialduse (KrS § 598) ilme ideaalkonkurentsis §-ga 628?

Näib, et esimene seisukoht on õigustatud.

Kui KrS § 133 näeb võimu omastatuks teo sooritamise, mida võis korda saata ainult riigi- või omavalitsusteenija, siis tuleb sellest järeldada, et võimu siuks on õigus sooritada tegusid, mille kordasaatmine kuulub ainult riigi- või omavalitsusteenijale. Tegude all tuleb siinkohal mõelda loomulikult mitte üksikjuhtumeid, vaid teatavaid ühiste tunnustega teoliike, näiteks isikutunnistuste seaduspärasest väljaandmist, dokumentide tehnilist valmistamist jne.

On arusaadav, et need ametnikud, kel on õigus sooritada tegusid, mida võivad (tarvitatud mõttes: tohivad) korda saata ainult riigi- või omavalitsusteenijad, s. o. need, kel on võimu, ei saa enam võimu omastada, nagu ei ole mõeldav selle omastamine, mis *enosclo* kuulub.

Kuid me teame ühtlasi, et võim on jaotatav: ametnike ülesanded, õigused ja kohustused on jaotatud. Selles olukorras üks ametnik võib omavoliliselt teise ametniku ülesandeid hakata täitma: üks ametnik lisandab oma võimupiirele (= tegude kogum, mis on sooritatavad ainult ametniku poolt ja kuuluvad selle ametniku ülesandesse) teise võimupiiri osi.

Nii kujuneb üks võimuliialduse vormidest.

Meie teame, et mitte kõik ametnikud ei oma võimu (on õigustatud korda saatma tegusid, mida võivad korda saata ainult ametnikud). Masinakirjutaja ülesanded avalikus teenistuses ei erine millegipoolest masinakirjutaja ülesandest erateenistuses.

Neil ametnikel ei ole võimu, mispärast nemad ei saa ka võimu „liialdamise” süütegu toime panna, ja nad langevad ühel alusel mitteametnikega võimuomastamise sätete alla.

Seepärast tuleks minu arvates igal üksikul juhtumil ametniku teenistusülesande varal arutleda:

- 1) kas on temale usaldatud ka niisuguseid funktsioone, mida tohib täita ainult ametnik, ja

See jalg on ikka õigel teel, mis adra järel käib

2) kas tegu, mis talle süüks pannakse, on mittekuriteolisil tingimusil sooritatav ainult ametniku poolt või on see lubatud ka mitteametnikule.

„Mittekuriteolisil tingimusil” on siinkohal tarvitatud selles mõttes, et tegu kuulub üldiselt lubatud tegude liiki, mis ainult teatavil tingimusil omandab üldsüüteo tunnused. Näiteks: jahipidamine, mis karistatav ainult seatud jahitunnistusega (KrS § 245), relva laskmiseks tarvitamine, mis karistatav ainult teatavais kohtades (KrS § 229), üle võõra maa käimine, kui see oli piiratud aiaga või kui keelatud kohtad olid seatud üles hoiatusmärgid (KrS § 596), kohtuotsuse tegemine, mis karistatav ainult, kui otsus oli tehtud teadvalt ülekohtune (KrS § 635) jne.

Jahipidamine, laskeriista tarvitamine, üle võõra maa käimine kuulub ig a kodaniku õiguste hulka, kuivõrd seadused neid õigusi ei piira. Kuid kohtumõistmine on jäetud (meil Eestis) ainult vastavate riigiteenijate-kohtunike ülesandeks ja neid ülesandeid ei või täita mittekohtunikud-mitteriigiteenijad.

Sellest mõningaid järeldusi: mitteametnikku, kes asub sooritama kohtuniku funktsioone, karistatakse kui võimu omastajat, kohtunikku, kes seatud jahitunnistusega peab jahti, karistatakse KrS § 245 järgi, võimuga varustatud mittekohtunikku, kes asub omavoliliselt täitma kohtuvõimu, karistatakse võimuliialduse eest.

Palju ekslikke seisukohti ilmneb tegeluses juhtumel, kui riigiteenija on toime pannud üldsüüteo, mille vältimiseks ja katkestamiseks tema oma teenistuskohuse tõttu on kutsutud, näiteks metsavaht peab seatud jahitunnistusega jahti, liiklemisametnik rikub liiklemismäärusi, politseiametnik rikub avalikus kohas rahu.

Nende ametnike süütegude jälitamine teenistusalaste süütegude korras on juba selle tõttu väär, et etteheidetav tegu ei kuulu võimuaval-

duste hulka, mis iseloomustatavad tegudena, mida võisid korda saata ainult ametnikud. Süütegu ei või (ei tohi) keegi korda saata. Kui võtta teolt selle kuriteolised tingimused, siis jääb järele tegu, mis igale lubatud: jahipidamine, liiklemine ja isegi müra tekitamine. Seepärast peaks olema selge, et neile ametnike süütegudele tuleks läheneda nagu iga teise mitteametniku süüteole —üldsüüteole.

Teine küsimus on, kuivõrd igal üksikul juhtumil ametniku suhtes on kohaldatav KrS § 66, mis lubab suurendada selle vastutust, kui üldsüütegu oli korda saadetud ühenduses teenistusalistuvus-vahekorra rikkumisega, teenistuskohuse või volituse kuritarvitusega, surveähvardusega või mõne muu võimukuritarvitusega. Need on juhtumid, kus ametniku teenistusesis võimaldab või soodustab temal üldsüütegu toime panna, või kus tema, vaatamata üldkehtivale kohustusele süüteguisid mitte toime panna, rikub veel erilisi kohustusi, mida temale paneb tema amet (võrreldagu metsavahti, kes peab seatud jahitunnistusega jahti, ja liiklemisametnikku, kes ignoreerib liiklemismäärusi, olles ise kohustatud valvama nende õige täitmise järele).

Teenistusalaste süütegude põhikujud on võimuliialdus ja võimutegevusetus, kuna teised moodustavad erilisi teokoostisi, mis oma ehituselt suhtuvad esimestesse, nagu erinormid üldnormidesse, ja seetõttu omavahel ei konkureeri (KrS § 60 rakendamine pole võimalik).

Võimuliialdusega tutvusime eespool osas, mis väljendab võimuliialdust kui ühe võimukandja pädevuse omavolilist laiendamist teise võimu pädevuse kulul. Ent nagu KrS § 598 võib välja lugeda, kuulub selle süüteo koostisse ka süüdlase ametniku võimupiiris kuuluva teo sooritamine, kui: 1) seadus nõudis teo kordasaatmiseks erilist põhjust, 2) seadus nõudis selle teo kordasaatmiseks vastavalt võimult erilist luba.

Võimutegevusetuse kohta on rakendatavad samad põhimõtted, mis varemalt avaldatud.

Kohustused, milledest kõneleb KrS § 601, ei tule samastada nende kohustustega, mis Kriminaalseadus paneb iga le kodanikule ja mille rikkumist tema karistab üldsüüteona, vaid need on kohustused, mis võidakse panna ainult riigi- või omavalitsusteenijale. Oma tegevusega esilekutsutud ohtu ja ähvardavat kahju on iga isik kohustatud vältima või katkestama. Nii näiteks isik, kelle ettevaatamatu süü läbi teine isik satub eluohutu, langeb KrS § 430 tähendatud karistuse alla, kui ohustatud isik sureb abimeetandmise tagajärjel hädaohutekitaja või mõne teise isiku poolt. Samuti langeb karistuse alla (KrS § 534 järgi) isik, kes ettevaatamatult põhjustades eluhone või mõne muu KrS § 528 ja 529 nimetatud ehituse süttimist või uppumist

Tüübiliseks võimutegevusetuse süüteo kujundiks on nn. „puudulik järelevalve“.

Uhine võimuliialdusele ja võimutegevusetusele on selle tahtlik sooritamine, tähtsa kahju puhul aga ka ettevaatamatus. Tähtsa kahju mõiste siinkohal on laiem varanduslikust kahjust, kuna viimasel juhtumil KrS seda eraldi mainib (näit. § 544, 545). Missugust kahju tuleb pidada tähtsaks — see on iga üksikjuhtumi küsimus, kuigi varandusliku kahju puhul näib olevat alust piiri otsida 1000 krooni ümbruses, missuguse piiri ületamine teistes varandusevastastes süütegudes mängib karistust kõrgendavat osa.

Võimuliialdus ja võimutegevusetus esinevad ka distsiplinaarsüütegudena (DS § 14 ja 16) juhtumel, kui mittetähtis kahju on järgnenud süüdlase ettevaatamatusest. Nendegi distsipli-

subjekt	süüvorm	tegu	kahju	karistus	
mitte-riigi- või omavalitsusteenija	tahtlik	mida võis korda saata ainult (võimuga) riigi- või omavalitsusteenija	tähtis või tähtsusetu	§ 133 p 2	
	ettevaatamatu			karistamatu	
võimuta riigi- või omavalitsusteenija	tahtlik		eelmise	eelmise	§ 133 p 2
	ettevaatamatu				karistamatu
võimuga riigi- või omavalitsusteenija	tahtlik	eelmise, kuid kas väljaspool pädevust või juhtumel, kui puuduvad seaduslikud eeldused.	eelmise	§ 598	
	ettevaatamatu		tähtis	§ 598	
			tähtsusetu	DS § 14	

algust ei kõrvaldanud ohtu ega astunud samme selle kõrvaldamiseks, ja hoone rikuti olulisel määral.

Teiselt poolt aga kohustab KrS ja rida teisi seadusi isikuid — ametnikke kui ka mitteametnikke — vältima ja katkestama ähvardavaid kahjusid, mille põhjustajaks ei ole nemad ise. Olgu näitena toodud KrS § 453, mis kohustab iga isikut, kes on teise isiku elu hädaohusoleku tunnistajaks, muretsema abi, kui võrd see ilma tõsise kartuseta enese või teise pärast võimalik, ähvardusel hädaohusolija surma või üllaske kehavigastuse puhul langeda karistuse alla.

Viimaste liiki kuuluvad ka need kohustused, milledest kõneleb KrS § 601: kohustused vältida või katkestada kahjusid, mis ähvardasid valitsemiskorda, riigi, omavalitsuse või erahuvi, ja nimelt mitte ametniku enese, vaid teiste isikute või loodusjõudude poolt.

naarsüütegude suhtes jääb kehtima nõue, et nende subjektideks on võimuga varustatud riigi- või omavalitsusteenijad.

Võimuta ametnikke ei saa niisuguse võimuliialduse juhtumil karistada ka võimu omastamise eest, kuna KrS § 133 on sooritatav vaid tahtliku süüteona.

Juuresolevas tabelis on kujutatud võimuliialduse ja võimuomastamise vahekorrad nende karistatavuse seisukohalt.

**PILTE JÄRVA
BRIGAADI-
PÄEVALT TÜRIL**

- 1) Süütepommid süü-
tasid aedlinna
- 2) Politseidirektor J.
Sooman kõnelemas
- 3) Politseidirektor J.
Sooman, korpuse
pealik major Va-
haro, brigaadi pea-
lik H. Kullerkann
ja Viru-Järva pre-
fekt A. Ladva võ-
tavad paraadi vastu

Tule- ja õhukaitse manööver Tüiril

Tuletõrje Järvamaa brigaadi korraldusel toimus Tüiril 23.—27. augustini kodanliku õhukaitse instrueerimiskursus. Lektoreiks olid Politseitalituse sanitaarinspektor dr. A. Vastalu ja instruktork J. Ernits. Kursuse kavast võeti läbi kodanliku õhukaitse organisatsioon ja selle ülesanded, õhukallaletungi vahendid ja nende tegevus, sõjagaasid, õhukaitse ja distsipliin, individuaal- ja kollektiiv-gaasikaitse, sanitaarkaitse õhurünnakuil, esmaabi rünnaku ajal, toiduainete ja loomade kaitse sõjagaaside vastu ja tulekaitse õhurünnaku ajal. Nagu juba kavast nähtub, oli kursuste kava võrdlemisi laiaulatuslik, andes kursustasile vajalikke algteadmisi tule- ja õhukaitsest õhukallaletungide korral. Kursuse vastu valitses elav huvi. Kursusest võttis osa üle 100 inimese. Kursusele järgnes pühapäeval, 28. augustil, tuletõrje Järvamaa brigaadi õppepäev ühes tule- ja gaasikaitse manöövriga, mis oli mõeldud ühtlasi kursusel käsitatud ainete demonstreerimiseks. Ilusa ilma tõttu oli brigaadi õppepäevast osavõtt väga elav; üle Järvamaa valgus Tüurile kokku tuhande tuletõrjuja ümber, seda suurem oli aga pealtvaatajate kokkuvool. Pealtvaatajate hulka tule- ja gaasikaitse suurmanöövri arvati viiele tuhandele. Kõrgemaist külalisist olid kohal: Politseitalituse direktor J. Sooman, tuletõrjekorpuse pealik major R. Va-

haro, Viru-Järva prefekt A. Ladva, Tallinna brigaadi pealik mag. E. Umblija j. t.

Kell 12 päeval toimus turuplatsil suur tuletõrjeparaad, millest võttis osa 1000 tuletõrjujat, ka naistuletõrjujad. Paraadi võttis vastu Politseitalituse direktor J. Sooman koos korpuse pealiku major R. Vaharoga, Viru-Järva prefektiga A. Ladvaga j. t. kõrgemate juhtidega. Direktor J. Sooman pöördus lühikese tervituskõnega tuletõrjepere poole, tunnustavalt alla kriipsutatades tuletõrje senisele ennastalgavale tööle. Ta peatus lähemalt tuletõrje uue korralduse juures, ära märkides, et uue tuletõrjeseadusega ei ole tahtud tuletõrjeorganisatsiooni vabatahtlikku vaimu alla suruda ega seda tööd alahinnata, vaid otse vastupidi, uue tuletõrjeseadusega on tuletõrje organisatsioonile antud veel suurem tähtsus ja teda kõrgemalt hinnatud, et ta oma kõrget ülesannet meie rahva elus võiks senisest veelgi edukamalt täita. Ainult vabatahtlik organisatsioon on suuteline kandma seda suurt tööd. Edasi peatus direktor tuletõrje töö juures tagalas sõja korral, kui see peaks juhtuma. Tuletõrjel ei tule üksnes tuolehuga võidelda kahjutulel, vaid, kui isamaa kutsus, tuleb välja astuda ka isamaa eest. Tagalas on organiseeritud tuletõrjel täita suur ülesanne. Seni oli tuletõrje lipukirjaks: Jumalale auks, ligimesele kasuks, kuid tulevikus tuleks

KRIMINAALPOLITSEI

registratuur uuendatud kujul

A. Liit

3

Valerahalevitajate kartoteeki peetakse keskkartoteegina Tall.-Harju krim.-komisari juures. Selleks kõik teised politseiasutused ja ametnikud saavad igast valerahalevitamise juhtumist Tall.-Harju krim.-komissarile Politseitalitusest saadaval trükitud formularil teate, vaatamata sellele, kas levitamine sündis teadlikult või teadmatult. Teated hoitakse alal tähestikulises korras levitajate perekonnanimede järgi. Kui isik, kelle kohta saabus järjekordne levitamisteade, on varemgi levitanud valeraha, siis Tall.-Harju krim.-komissar viivitamata informeerib sellest teatesaatjat. Vastasel korral ei järgne Tall.-Harju krim.-komissarilt mingit vastuteadet.

Daktüloskoobilise kartoteegi kõrval on see kartoteek vanimaid meie registratuures, olles oma loomult lähedalt sugulane erialade kartoteegiga. Tema sisseseadmiseks andis tõeuke mitme suurejoonelise valerahavabriku tekkimine iseseisvuse esimesil aastail, mis hästi õnnestunud klišeodega ja võrdlemisi korraliku muu seadise abil valmistati suurel määral vale-paberraha, mida levitati samaaegselt üle kogu riigi. Kuna seesugune ettevõtte nõuab mitme isiku osavõttu valmistajate ja levitajate näol, siis kukkusid mainitud organisatsioonid pärast mõnesugust teotsemist sisse (sa-

ladus, mida teab kaks inimest, pole enam saladus). Organisatsioonide paljastamisel selgus levitav asjaolu, et mitmed organisatsiooni kuuluvad levitajad olid korduvalt tabatud levitamisel, ilma et nende vastu oleks tekkinud erilist kahtlust. See nähe oli võimalik seetõttu, et valerahalevitaja ei kannud enesega kaasas üle ühe valeraha ning selle pakkumiselt tabatuna ta alati seletas ilmsüütu näoga, ta ise olevat selle saanud tundmatult isikult, võttes selle vastu õige raha pähe ja pakkunud selle ka õige rahana edasi. Seesuguste juhtumite kohta koostatud juurdused läksid tavaliselt lõpetamisele. Seejuures organisatsiooni kuuluv levitaja pärast sissekukkumist katkestas otsekohe tegevuse selles politseipiirkonnas, kus ta levitamisel tabati, ning asus uude piirkonda levitama. Kuna politseil puudus tol ajal levitamisel tabatud isikute kartoteek, siis sissekukkumisel uues piirkonnas levitaja etendas jällegi valerahaga tüssata saanud lihtsameelset kodanikku, ilma et see teesklemine oleks avalikuks tulnud.

Valerahalevitajate kartoteegi sisseseadmine lõpetas otsekohe eelpoolkirjeldatud vaka kannataja mängimise ühest politseipiirkonnast teise kolimisega, kuna kartoteegist isiku varasemad sissekukkumised valeraha pakkumisel välja paistsid ja politseile andsid põhjust selle isiku teraselt silmaspidamiseks. Kui meil hiljem valeraha valmistamine ja massiliselt levitamine hoopis soiku jäi ning viimasel ajal tegemist on ainult primitiivsete vahenditega käsitsi valmistatud valerahade levitamiskatsetega, siis võlgne me selle eest tänu valerahalevitajate kartoteegile.

Et valerahalevitajate kartoteegi pidamine võiks anda soovitud tulemusi, selleks tuleb kaartide koostamisel ja ärasaatmisel keskkartoteeki järgmist tähele panna:

1) Kaart tuleb koostada igast levitamisjuhtumist, mõistes levitamise all nii kordaläinud raha üleandmist kui ka valeraha avalikukstegemist selle pakkumisel. Kaart tuleb koostada iga isiku kohta, kelle käest valeraha on läbi käinud, arvatud välja isik, kes raha politseisse toob. Näiteks A. pakub poodnik B.-le kauba eest valeraha, mille B. ära tunneb ja ühes A.-ga politseisse toob. A. seletab, et ta saanud selle raha C.-lt, C. omakorda seletab, et saanud raha tundmatult isikult. Käesoleval juhtumil tuleb koostada kaardid A. ja

seda lipukirja täiendada — Jumalale auks, ligimesele kasuks ja isamaa kaitses! — lõpetas direktor oma sõnavõtu.

Kell 1 rivistus tuletõrje koolide spordiplatsil, kus toimus manööver. Avasõna ütles tuletõrje Järvamaa brigaadipealik H. Kullerkann. Kõnega gaasi- ja õhukaitse vajadusest tagalas esines korpuse pealik major R. Vaharo, rõhutades eriti praegusaja õhurelvade tähtsust ja nende tõrje korraldust.

Kell 2 algas suur tule- ja gaasikaitse manööver, mille demonstreerimiseks oli koolide spordiplatsile laskeraja ette rajatud dekoratiivne linnamõisa, nimetusega „Aedlinn“.

Manöövri käigust andis publikule reportaaži Politseitalituse sanitaarinspektor dr. A. Vastalu.

Manöövril võtsid osa peale tuletõrjajate veel kaitsealustel aktiivse õhukaitse üksusena ja samariitlased. Demonstratsiooni üldjuhiks oli Järvamaa brigaadipealik H. Kullerkann. Demonstratsioon õnnestus kõigiti, andes kokkutulnud rahvahulgale kujutluse ohtudest õhukallaletungi korral ja näpunäiteid, kuidas sel korral õieti toimida.

Ha-Sa.

C. kohta, jätkates C.-lt saadud isikukirjelduse ja muude andmete järgi tundmatu edasiandja otsimist. Seejuures ei ole tähtis, kas raha edasiandja tundub juurduse toimetajale „täitsa ilmsüütuna“ või mõnevõrra kahtlasena.

2) Kaart koostatagu kohe pärast levitaja ülekuulamist ja saadetagu viivitamata ära. Tarbekorral küsida keskkartoteegilt järele telefoniteel.

3) Kaardi koostagu ja saatku ära see ametnik või asutus, kes asus levitamisuhtumit juurdlema, seega konstaabel, krim.-komissar.

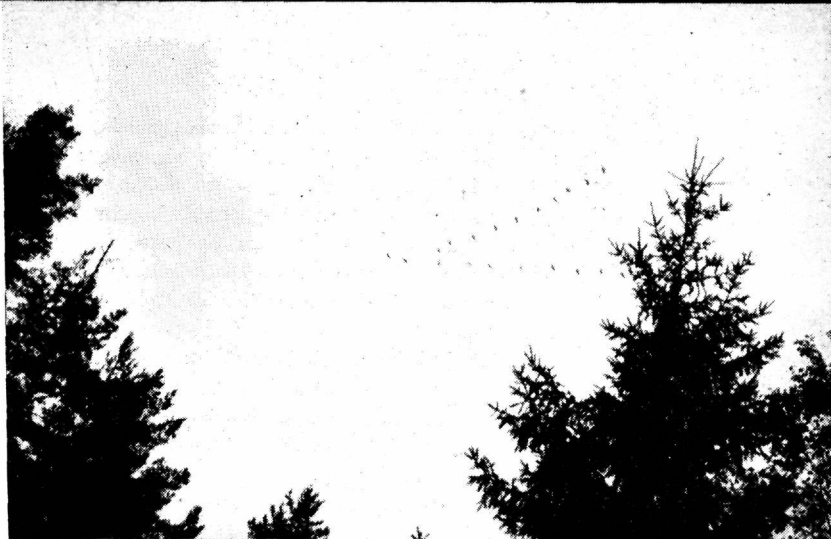
4) Kaart sisaldab järgmised andmed: levitaja perekonna-, ees- ja isanimi, sünniaeg, elukoht, amet, millal ja kus levitas valeraha, kellele pakkus (andis), kellelt ütleb olevat raha saanud, millistel asjaoludel pakkus raha ning äravõetud raha (-de) kirjeldus. Arusaadavalt on väga tähtis, et levitaja isik tehakse vaieldamatuult kindlaks, seega mitte leppides ainult sellega, kelleks isik ennast ise nimetab, vaid nõudes dokumente, tunnistajaid jne., nagu see soovitud kellegi daktüloskopeerimise puhuks. Küsimused millal ja kus tuleb vastata täpselt; millal — peale kuupäeva ka kellaaeg, et nähtuks, kas levitamiseks oli valitud soodus (hämär, äris kibedaimal kauplemise ajal, jaamas otse rongi väljumise eel) aeg, kus — peale tavalise levitamiskoha aadressi ka koha lähem iseloomustus, nagu turul, ajalehekioskis, piletikassas, talus jne. Kellele — peale nime ka vanus (väike laps, vanaanimene) ja amet. Kellelt saanud — täielik nimi ja elukoht, kui aga tundmatult, siis missuguseil asjaoludel ja isikukirjeldus. Missuguseil asjaoludel pakkus raha — sama väärtusega õigete rahade hulgas, üksikult, väikese või suure summa maksmiseks, palga maksmiseks, alkoholi ostmiseks jne. Levitajalt äravõetud rahade kirjeldus — kirjeldada need nähud, mille poolest valeraha erineb õigest, nimetades muidugi ka rahauksuse.

5) Kui levitaja on kindla elukohata isik, tuleb keskkartoteegist alati küsida telefoniteel andmeid, saates ühtlasi postiga koostatud kaardi.

Kaardi saabumisel keskkartoteeki tuleb viivitamata järele vaadata, kas sama isiku kohta on juba kaart või kaardid olemas. Jaataval korral tuleb kaardisaatjale viivitamata telefoniteel eelmiste kaartide sisu teatavaks teha. Kui viimase kaardi saatja on välispolitsei ametnik, siis keskkartoteek teatagu asjast telefoniteel ka levitamiskoha krim.-komissarile.

Rändavate kutseliste kurjategijate kaustad.

a) Iga isiku kohta, kes kutseliselt või harjumuslikult on andunud süütegevusele ning kelle süüline tegevus seejuures ulatus vähemalt üle kahe maakonna piiride, välja arvatud maakonna

Teele, teele kurekesed...

piiri ääres alaliselt elutsevad isikud, peetakse kõigis kriminaalkomissaride registratuures isiklikku kausta, kuhu koondatakse järgmised andmed: isiku nimi, isanimi, perekonnanimi, hüüdnimi, sünniaeg ja -koht; kus üles kasvanud, kus koolis käinud, kus ja kellena sõjaväes teeninud; perekonnaseis; omaksed, sugulased, tuttavad ja nende elukohad; kus, millal ja milliseid ameteid on pidanud ja mis tööd on teinud; kus ja millal seni on elanud; iseloom, kalduvused, harjumused, esinemine; kus, millal ja kuidas seni on vargusi või kelmusi korda saatnud ning kuidas saaki realiseerinud; täielik isikukirjeldus ja päevapilt. Päevapilt kleebitakse kausta esikaane siseküljeks.

Eespoolloetletud teated täiendatakse edaspidi järjekindlalt teadetega isiku vanglasse sattumisist ja vanglast vabanemisist, liiklemisist ühest maakonnast teise, raskeist haigestumisist ja lõppeks surmast.

b) Lit. a tähendatud teated kogutakse ja koostatakse ning saadetakse ühes kahe päevapildiga kõigile teistele krim.-komissaridele selle krim.-komissari poolt, kelle piirkonnas avastati registreerimisele kuuluv isik, ja teated täiendatakse selle krim.-komissari poolt, kelle piirkonnas seni juba rändava kutselise registreeritud isik paigutati vanglasse või vabanes vanglast (andmed saadakse vanglate direktoreilt) või saadi teada asetleidnud liiklemisest ühest maakonnast teise. Teade liiklemisest saadetakse üldiselt esimese postiga.

d) Teade rändava kutselise vanglasse paigutamisest peab sisaldama ka teo (tegude) lähema kirjelduse, mille eest isik vanglasse paigutati, tõstes eriti esile seekordse töötamisviisi. Teate vanglast vabanemisest lisandatakse, kuhu isik kavatseb asuda elama (korduvalt varguste ja kelmuste eest karistatud isikud saadetakse vähe enne vanglast vabastamist kohalisse krim.-politseisse).

e) Kaustad hoitakse alal tähestikulises korras eraldi vabaduses viibijate ja vanglasse paigutatute kohta.

g) Väljaspool oma tegevuspiirkonda pärit oleva rändava kutselise kohta paigutatakse peaja otsitavate isikute kartoteekidesse kaardid.

h) Saanud lit. d tähendatud teate, iga krim-komissar eraldab erilise teoviisiga süütegude informatsiooni kogust informatsioonilehed teatel tähendatud süütegudest, kui seesugused lehed on olemas, ja paigutab need rändava kutselise kausta.

Mida aktivistide kartoteek on lokaalsete kurjategijate suhtes, seda on rändavate kutseliste kaustad interlokaalsete kurjategijate suhtes. Teotsedes oma alalisest elukohast kaugemal, teises-kolmandas linnas või maakonnas, rändav kutseline tahab jääda tundmatuks, mis raskendab ta avastamist. Rändavate kutseliste kaustade eesmärgiks on eeskätt tutvustada seesuguseid gastroleerijaid politseile üle kogu riigi. Praegu on rändavate kutseliste kaustade arv 81, kõik vargad ja petturid, kuna muude süütegude aladel interlokaalne teotsemine pole seni nimetamisväärselt ilmnenud. Registreeritud interlokaalseist kurjategijaist hetkel 22 viibib vanglas. Nagu sellest nähtub, pole kaustade arv kuigi suur. Kahtlemata kaustad veel ei sisalda andmeid kõigi rändavate kutseliste kohta, kuid asjatundjate arvamus järgi kaustade arv ei tohiks tõusta üle 150.

Peale rändava olemondi tutvustamise taotlevad kaustad anda alalist ülevaadet rändavate kutseliste liiklemisest ja viibimiskohast. See on eriti tähtis juhtumel, kui pannakse toime pime-daid vargusi, kelmusi või röövimisi, mis osutuvad vilunud mehe tööks, kuid ei sobi ühegi kohalise aktivisti töötamisviisiga. Et muuta rändavate kutseliste liiklemise silmaspidamist intensiivsemaks, on kavatsusel koostada nende nimistu ja saata see kõigile välispolitsei komisсарidele ja konstaableile. Edasi on praegu katseviisil mõnel pool paigutatud rändavate kutseliste kaardid aadressbüroodesse, kusjuures nende sisse- ja väljaregistreerimisist teatatakse kohalisele krim-komissarile. Kui see annab tagajärgi, mida võiks loota, siis tehakse see sunduslikuks kõigile aadressbüroodele.

3. Süütegelise elemendi silmaspidamist soodustavad kartoteegid ja teadete kogud.

Registruuri osa süütegude vältimises ei ole kuigi suur. Selles mõttes võivad tulla kõne alla aktivistide kartoteek ja rändavate kutseliste kaustad, kuna nii üks kui teised ammutavad teateid aktiivsete kurjategijate teotsemisist ja võimalikult ka kavatsusist. Pealegi aktiivseil kurjategijail pole teadmata, et politsei peab neid sil-

mas ja see sunnib neid ettevaatusele. Parimaks süütegusid vältivaks vahendiks jääb ikkagi edukas süüteo kordasaatjate avastamine ning — vara vastu sihitud süütegude suhtes — oma vara hoolas valvamine.

4. Mitmesuguste politseiliste otsimiste vahendid.

Süütegude läbi kaduma läinud asjade keskkartoteeki peetakse Tall.-Harju krim-komissari juures. Registreerimisele kuuluvad ainult seesugused asjad, millel on kindel tunnus — number, firmamärk, nimetähed, graveeritud kujutis, eriline aine, millest valmistatud, haruldus, üksikasjal kõrge väärtus, eriline kuju jne. Selleks kõik teised krim-komissarid saavad Tall.-Harju krim-komissarile otsitavate asjade kohta kaardid, suuruses 7×11 sm. Ühele kaardile võib paigutada ainult üht ja sama liiki asju. Asju tuleb kirjeldada üksikasjaliselt. Kaardi alumisele äärele märgitakse koostamise aeg, juurduskokkuvõtete numbrid ja saatja asutuse või ametniku nimetus. Kartoteek korraldatakse otsitavate asjade liikide järgi. Praegu on ette nähtud järgmised liigid all-liikidega: 1. Dokumendid: a) hobusepassid, b) isikutunnistused, c) sõjaväetunnistused, d) vekslid, e) muud. 2. Ehitus- ja muu materjal: a) katusematerjalid, b) kivid, c) palgid, d) plangud ja lauad, e) tsement ja lubi, f) muud materjalid. 3. Fotoaparaadid, binoklid ja mikroskoobid: a) binoklid, b) fotoaparaadid, c) mikroskoobid. 4. Jalanõud: a) meeste kalossid, b) meeste kingad, c) meeste saapad, d) naiste kalossid, e) naiste kingad, f) naiste saapad. 5. Jahitarbed. 6. Kaalud ja vihid. 7. Kalastamistarbed. 8. Kehakatted: a) meeste kasukad, b) meeste kued, c) meeste palitud, d) meeste püksid, e) meeste ülikonnad, f) naiste kasukad, g) naiste kostüümid, h) naiste kleidid, i) naiste palitud. 10. Kelgud. 11. Kellad: a) käekellad, b) lauakellad, c) taskukellad, d) seinakellad, e) muud. 12. Kirjandus. 13. Kuld-, hõbe- ja väärtasjad: a) kaelakeed, b) kõrvarõngad, c) käevõrud, d) lauahõbe, e) paberossitoosid, f) sõrmused, g) uuriketid, h) muud. 14. Laevatarbed. 15. Masinad ja nende osad: a) dünamod, manomeetrid, magneetod, b) elektrimootorid, c) kooralahutajad, d) õmblusmasinad, e) muud. 16. Muusikariistad: a) grammofonid, b) keelpillid, c) löötpillid, d) puhkpillid, e) raadioaparaadid. 17. Nõud ja majatarbed: a) keedunõud ja köögiriistad, b) mööblid, c) peeglid ja tualett-tarbed, d) piima-, vee- ja pesunõud, e) sööginõud, f) viina-, õlle- ja õlinõud, g) muud tarbed. 18. Peakatted: a) meeste peakatted, b) naiste peakatted. 19. Pesu: a) käterätikud, b) meeste ihupesud, c) naiste ihupesud, d) supellinad, e) supelmantlid, f) supelmütsid, g) supelili-

konnad, h) voodipesu, i) muud. 20. Portfellid, käekotid, rahakotid ja kohvrid: a) kohvrid, b) käekotid, c) portfellid, d) rahakotid. 21. Põllutööriistad: a) adrad, b) äkked, c) viikatid, d) muud. 22. Raha: a) hõbe-, b) kuld-, c) paberraha, d) välisraha, e) väärtpaberid. 23. Relvad: a) püssid, b) püstolid, c) revolvrivid, d) muud. 24. Spordiabinõud. 25. Sõidukid, veoabinõud ja nende osad: a) kärud käsivankrid, lapsevankrid, b) mootorsõidukid ja nende osad, c) vankrid, saanid, reed ja nende osad. 26. Toiduained ja joogid. 27. Tööriistad: a) alapid, b) haamid, c) hõõvlid, d) kirved, e) kruustangid, f) puurid, g) pötlid, h) saed, i) tangid, j) muud. 28. Vaibad, kangad, kardinad, eesriided: a) kangad, b) kardinad ja eesriideid, c) vaibad. 29. Mitmesugused asjad. Erilise grupi süütegude läbi kaduma läinud asjade keskkartoteegis moodustavad varastatud jalgrattad. Jalgratta otsimiskaart täidetagu järgmiselt: Kaardi ülemisele äärelle (kaardid hoitakse kartoteegis pikemat külge pidi püsti) keskele kirjutatakse otsitava ratta raaminumber või — kui see teadmata — firmanimetus. Järgmiselt realt alustatakse nüüd: „mehe resp. naise vabajooksuga, resp. vabajooksuta jalgratas, resp. lapsejalgratas, uus, poolpeetud, vana, firma (kui number teada). Sellele järgneb osade kirjeldus järjekorras: raami värv ja ilustused, rool, hargid, sadul, rattad — veljed, kodarad, kummid, porilauad, vändad, pedaalid, kett. Võttes arvesse, et varastatud jalgrattad tavaliselt toimetatakse võrdlemisi kiiresti vargusekohalt eemale, tuleb aegsasti saata kaardid nende kohta keskkartoteeki.

Süütegude läbi kaduma läinud asjade keskkartoteek tuleb kasutamisele siis, kui läbiotsimisel avastatakse asju, mis näivad olevat varastatud, kuid pole teada kust. Sel puhul saadetakse kahtlaste asjade nimekiri ja kirjeldused keskkartoteegile ning sealt teatatakse, kes seesuguseid asju otsib.

Üleriigiliselt otsitavate isikute ja dokumentide kartoteek moodustatakse Politseialtusele saadavate kui ka teistelt politseiasutuselt saadud erakordsete otsimiskirjade ning kohalise vajaduse järgi koostatud kaartidest. Kartoteeki peetakse tähestikulises korras. Isikute üleriigilise otsimise kohta v. „Politseileht“ nr. 6 ja 7 käesolevast aastast.

Teadmatult kadumaläinud isikute ja leitud tundmatute laipade keskkartoteek. Iga teadmatult kadumaläinud isiku ja leitud tundmatu laiba kohta täidetakse Politseialtusele saadav formular, mis kõigi teiste politseiasutuste ja -ametnike poolt, kellele avaldatakse isiku kadumisest või tundmatu laiba leiust, viivitamata saadetakse Tall.-Harju krim.-komissarile, jättes enesele ärakiri. Kartoteek kor-

raldatakse formularil ettenähtud andmete järjekorras.

Formulari andmed on järgmised: 1. Täielik nimi (laibal — sugu). 2. Senine elukoht (laibal — leiukoht). 3. Kadumise aeg (laibal — leiu-aeg). 4. Isikukirjeldus: vanus, pikkus, kõhn või paks, silmade värvus, juuste värvus ja soeng, habeme värvus ja kuju, puuduvad, vigased ja parandatud hambad, ninaselja kuju, koonu seis, eritunnused, riided (üksikasjaline loetelu, materjal, värv ning kulumiskraad). 5. Kaasasolevad asjad (üksikasjaline loetelu ning kirjeldus). 6. Sugulased, kellede juures elas. 7. Kaotsimineku resp. laiba leidmise üksikasjad (kadumaläinud isiku kavatsused, meeleolu, tervislik seisund, varaline seisund, harjumused, kaasasolnud asjad jne., laiba leiukoha iseloomustus, laiba asend, kui kaua ligikaudu laibana seisnud, roiskumine, vigastused jne.). 8. Kes teatas isiku kadumisest või laiba leidmisest ning kellele? 9. Päevapilt, laibast ka näpujäljed.

Selle kartoteegi ülesandeks on, võimaldades laipade kirjelduste võrdlemist kadumaläinud isikute kirjeldustega, teha kindlaks tundmatute laipade isikud. Seepärast on eriti tähtis selgitada kadumaläinud isiku kohta ning koostada leitud tundmatust laibast hästi põhjalik ja täpne isikukirjeldus, riidetuse ning kaasasolevate muude asjade kirjeldused, soetada nende päevapildid ning laibalt igaks juhuks võtta ka näpujäljed. Laibalt näpujälgede võtmine sünnib järgmiselt: ligikaudu ühe näpujälje mahutavusega klaasitükile hõrutatakse trükimusta (või suitsutatakse petrooleumilambi kohal) ja veeretatakse klaasitükk ümber laiba vastava sõrme; seejärel asetatakse jällegi ligikaudu ühe näpujälje mahutavusega sile kartongi- või paberitükk samasuurele klaasile või lauaticikesele ja veeretatakse omakorda ümber laiba trükimustaga kaetud sõrme. Iga jäljele tuleb tähendada, kumma käe ja millise sõrme jälge see kujutab.

Kadumaläinud isikute tegelikuks otsimiseks sel juhtumil, kui isik pole saanud surma, see kartoteek nimetamisväärselt kaasa ei aita. Selleks leidub näpunäiteid Liit, Kuritegude jälgimine, lk. 165—167.

Fototeek. Mitmesuguste politseiliste otsimiste vahendite sarjas peab mainima ka fototeeki. See tuleb kasutamisele siis, kui registreeritud isik peaks varjuma ning on vaja teda kiiresti leida, näit. vangi põgenemise puhul, järjekordse süüteo kordasaatja on selgitatud, kuid isik on läinud rettu jne. Seesugusel juhtumil on päevapilt otse asendamatuks vahendiks, mille abil on võimalik kogu politseid ja isegi seltskonda suures ulatuses isiku otsimisele rakendada. Selleks võetakse fototeegist otsitava päevapilt ja paljundatakse seda nõutavas arvus ning saadetakse üle riigi laiali, pilt ühes isikukirjeldusega avaldatakse

ja kodanlik õhukaitse

Võitluses katastroofidega, millede hulka kuuluvad kahtlemata ka õhukallaletungid linnadele ja tööstuskeskustele, ei ole niivõrd mõõduandev abiandjate rohkus, kui just kindlal alusel seisev KÕ kaitseorganisatsioon ja selle juhtkond, kes kavakindlalt ja tihedas kontaktis peavad töötama kodanikega. Selle suure ja tähtsa organisatsiooni juhtimine on antud meie Kodanliku Õhukaitse Üldkava järgi (vt. RT 1938, 54) politsei kätte, kelle kõrgemaks juhiks on siseminister. Kaitseesiskorra ajal aga allub kodanlik õhukaitse Sõjavägede Ülemjuhatajale.

Kodanliku Õhukaitse Üldkava kohaselt jaotatakse Eesti Vabariigi territoorium kodanliku õhukaitse korraldamiseks ja teostamiseks vastavalt politsei prefektuuride piirkondadele samanimelisteks kodanliku õhukaitse ringkondadeks.

Kodanliku õhukaitse ringkonna juhiks on vastav prefekt või üldkava järgi määratud üksiku linna politseijaoskonna komissar.

KÕ ringkonna juhid alluvad kodanliku õhukaitse korraldamise alal kodanliku õhukaitse ja tuletõrje juhatajale.

KÕ ringkonnad jagunevad omakorda vastavalt politseijaoskondade piirkondadele KÕ jaoskondadeks, mille juhiks on kohalik politseijaoskonna komissar.

On aga linna administratiivpiirkonnas 2 või rohkem KÕ jaoskonda, siis moodustavad nad koos vastava linna nimelise KÕ piirkonna. KÕ piirkonna juhiks on kohalik kõrgem politseijuht.

KÕ jaoskond jaguneb KÕ rajoonideks, mille juhid ja piirid määratakse kindlaks KÕ jaoskonna kavades, kokkuleppel sõjaväevõimudega, pidades silmas kohalikke olusid ja vaenlase võimaliku tegevust.

Raudtee administratiivpiirkonna kodanlikku õhukaitset korraldab ja teostab Raudteetalituse direktor raudtee personaaliga. Raudteede politseil on järelevalve õigus, mille ulatuse määrab kindlaks siseminister kokkuleppel teedeministriga.

ajalehtedes, trükitakse eraldi otsimislehed pildi ja isikukirjeldusega ja saadetakse rahvale levitamiseks. Ühel juhtumil trükiti otsimislehti 5000 eksempl. (põgenenud sunnit. Tohver) ja üks neist sattuski õige isiku kätte, kes põgeniku ära tundis ja asjast teatas politseile, mille tagajärjel oli võimalik kardetav roimar kahjutuks teha.

Kodanliku õhukaitse korraldamiseks ja otsustarbekaks teostamiseks on seega juhtimine antud meie eeskujuliku politsei kätte, kes saab lähemaid instruksioone kas siseministrilt otseselt või Politseialituse kaudu. Politsei oma organitega on kahtlemata seks kõige kohasem kogu selle suure kodanliku õhukaitse aparaadi käimapanemiseks ja juhtimiseks.

Kui politsei oma organitega annab kogu KÕ organisatsioonile kondikava ja juhib ning ühtlustab seda tegevust, siis vabastab kodanlik õhukaitse ühinged, kes on koondunud Vab. Kod. Õhuk. Liiduks, peavad andma sellele kondikavale sisustuse ja teostama otstarbekohast väljaõpet — üksikuile tegevkonksudele, et aparaat võiks laitmatult töötada. Suurlinna ja tööstuskeskuse õhukaitseks on ju vaja mitmesuguseid abilisid, kes edukalt võivad töötada siis, kui nad on õpetatud koos töötama ja kui nende juhtimine on ühtlustatud ning lähtub otstarbekuse seisukohast.

I. Organisatsioon ja selle läbiviimine.

Kõik linna õhukaitseks määratud KÕ jõud jagunevad 2 peagruppi:

- 1) kohalik kõrgem politseijuht kõigi oma varujõududega ja linnavalitsus oma allorganitega;
- 2) politseijaoskonnad resp. -rajoonid oma abijõududega, kelledega võib toime tulla väiksemate katastroofide puhul oma jaoskonnas resp. rajoonis. Õhuohu puhuks peab igal jaoskonnal resp. rajoonil olema oma õhukaitsekava.

Ei ole sugugi tarvis, et kõik need politseijõud ja abiteenistuseks valvel seisvad jõud oleksid koondatud ühte keskusse, vaid palju otstarbekohasem on, kui need jõud saavad hajutatud üle linna, vastavalt õhukaitse kavale ja objekti tähtsusele. Tegevusse rakendamine sünnib kõrgema politseijuhi korraldusel.

Linnavalitsuse ja tema allorganite ülesandeks jääks korraldada ja sisustada haiglaid, abihäädilaid, leida vastavad ruumid esmaabipunktideks nii mehaaniliste vigastuste kui ka gaasist mürgitatute jaoks, neid vastavalt sisustades, samuti tuleb leida vastavad ruumid nii inimeste kui ka asjade ja riiete degaseerimiseks. Hoolitseda gaasivarjendite eest ning koostada oma kindel õhukaitse kava, millega tuleks tutvustada kõiki allorganeid ja nende juhte.

Igas politseijaoskonnas resp. -rajoonis peaksid olema oma õhuvaatlejad, õhualarmi teostajad, gaasiluure tegevkonnad, jalgratturid-virgatsid (võib kasutada skaute või noorkotkaid), remont-päästetegevkonnad, tuletõrjujad, degaseerimise tegevkonnad, sanitaartegevkonnad ja haigete transpordi tegevkonnad vastavate veokitega.

Kõigile tuleb juba aegsasti nende ülesanded kätte juhatada ja neid peale üksikasjalise väljaõppe vastavil harjutusel — nii päeval kui ka öösel — harjutada koos töötama, nii et õhualarmi korral oleks igapäev teada, mis tema ülesanne on ja kuhu tema peab minema.

Enesestmõistetavalt peaksid gaasitorbikutega varustatud olema nii politsei kui ka kõik tegevkonnlased, gaasiluure ja degaseerijad peale selle veel gaasiülikondadega.

Tegevkonnade suurused on sõltuvad politseijaoskonna resp. -rajooni suurusel.

II. Politsei tegevus.

1. Hoiatus õhuohu puhul.

Õhuohust saab kõigepealt teada politsei, kes jääb valve seisukorda, saates kohtadele õhualarmi postid.

Postkontorites, raudteejaamades, linnavalitsuse ja teisis avalikes asutuses, trammides ning omnibustes tuleks välja panna õhuohu märgid (lipud või vastavad plakatid), et elanikele aegsasti teatavaks teha varitsevat õhuohtu.

Ka raadio-ringhäälingut tuleb seks puhuks kasutada, kusjuures tänavatele või avalikele plat sidele üles seada häälekõvendajad, millede kaudu antakse elanikele seletust ja juhtnõore ning hoiatatakse õhuohu eest.

Õhualarmi puhul peab vaibuma igasugune tegevus ja liiklemine. Õhualarmi korraldab politsei saadud andmete põhjal alles äärmisel juhtumil. Eelhoiatus antakse selleks, et igapäev teaks kiirelt minna koju või asuda oma ülesannete täitmisele. Ka politseitund tuleks kindlaks määrata.

Gaasikaitse varjendid võiksid olla 25—30 inimese jaoks, sest suuremad, nn. massi gaasikaitse varjendid on parimaks pinnaks paanika tekkimisele ja seepärast ohtlikud.

Kui õhukallaletungi puhul mõnes kohas pommeide plahvatused vähemaks jäävad, siis on karta, et uudishimulisi hakkab tänavale kogunema, mis on täiesti lubamatu, seepärast tuleb politseil kas häälekõvendajate kaudu või muul viisil rahvast hoiatada.

Õhuohu möödudes, kui gaasitatud pindalad on degaseeritud, annab politsei jälle sellest teada ja liiklemine tänavail võib alata.

Linna tuled kustutamine korraldatakse politsei määrustega, mis peab sündima õhuohu hoiatusega. Selle esimeses faasis on kee-

Vaikne Rosson Eesti-Vene piiril,

latud igasugused valgustusreklaamid, vaateaken-de valgustamine; hädavajalised tuled peavad ülalt kaetud olema ja tänavate valgustus peab olema piiratud viimse võimaluseni. Tänavraudtee, raudtee vagunite ja omnibuste aknad peavad olema kaetud paksude kardinatega. Tulede kustutamise teises faasis tuleb linn täiesti pimendada, keelatud on igasuguse valguse näitamine ka igast majast. Tänavliiklemine peab vaibuma.

Õhuohu puhul oleks soovitatav ka selle eest hoolt kanda, et ohtlikemaist elukeskusist evakueeritaks emad imikute ja väikeste lastega, siis haiged ja vanad — kuskile maale või linnast eemale.*) Isegi sunniviisiline evakueerimine võib tulla kõne alla — eriti ohtlikest kohtadest.

Sel puhul on palju tegemist liiklemispolitseil ja ka julgeoleku järelevalvajail, sest paljud korterid jäävad tühjaks, mida võib kasutada kuri-tahtlik element.

2. Politseijaoskonna (resp. -rajooni) piirkonna ülesandeid.

a) Enne õhukallaletungi: On kindel, et mõne päeva või tunni kestel õhuohu teate saamisest kuni esimese õhurünnakuni, mis on jäänud vabaks teotsemiseks, elanikkond tahab ja püüab veel ära teha, mis ta enne õhuohtu tegemata on jätnud.

Näit.: keldrite kindlustamine lõhkepomme vastu ja nende varjendiks ümberkorraldamine ning puhastamine, degaseerimise (mürkärastamise) abinõude ja gaasikaitse vahendite kordaseadmine, toiduainete pakkimine gaasikindlasse nõudesse, põõningute koristamine igasugusest prahist — süütepomme ohu pärast, tulekaitse vahendite kordaseadmine majas ja selle põõningul, aknaruutude kleepimine paberribadega, akende tihendamine ja palju teisi toiminguid.

*) Elanike evakueerimise kohta on kahesuguseid arvamusi, prantsuse sõjaasjatundjad pooldavad evakueerimist, samuti ka inglased, sakslased seda ei poolda.

Sel ajavahemikul pommitatakse politseid tuhandete küsimustega, küll suuliselt, küll telefoni-teel. Politseil tuleb siin, nagu igapäevases eluski, rahulikult ja asjatundlikult vastata ja nõu anda, et vältida elanikkonnas paanikat. Selleks politsei ise peab põhjalikult olema ette valmistatud.

Õhuohu teadasaamise hetkest tuleb politseil kõik abijõud, nagu tuletõrje, remont- ja pääste-tegevkonnad, degaseerijad ja sanitaarjõud, alarmseisundisse kuulutada. Samuti hoolitseb kohalik kõrgem politseijuht selle eest, et tema jaoskonna piirkonnas olevad gaasi- ja pommivarjendid ning esmaabipunktid oleksid alati korras, õhualarmi puhul aga peaksid nad vastavate plakatite või siltidega varustatud olema, et varjuotsijad ja abivajajad neid kergesti võiksid leida.

Õhualarmi puhul on esimene suurim oht paanika, mis elanikkonnas võib tekkida huilgavate sireenide, lennukite müra ja pommide lõhkemise plahvatuse puhul. Siin on politseil tarvis tugevat närvide pingutust, et rahulikuks jääda ja oma rahuliku ning asjatundliku juhtimisega paanikat juba algeos surmata, kui tarvis isegi võimu tarvitada.

Nagu eelpool juba märkisin, peab õhualarmi puhul ka igasugune tänavliiklemine ja askeldamine tänavail vaibuma, selle järele valvab liiklemispolitsei. Kui tänavliiklemine on vaibunud, siis alles läheb politseipost oma varjendisse.

b) Õhukallaletungi ajal.

Üksikud õhuvaatlejad peavad kogu kallaletungi ajaks jääma kõrgemaile kohtadele, kus nende jaoks on korraldatud liivakottidega kindlustatud vaatluspunktid. Siit annavad nad vahetpidamatult telefoniteel teateid ÕK juhile kogu kallaletungi käigust, allavisatud pommide hävitustööst ja tekkinud kahjutuledest. Õhuvaatlejaiks tuleb valida eriti julgeid ja külmaverelisi ning hästi väljaõpetatud mehi.

Küsimusele, kas vaenlase õhukallaletungi ajal võib kohe alata päästetöödega, ei ole kerge vastata. See küsimus nõuab ÕK juhilt ka inimeste kaalutlemist. Süütepommidest tekitatud tulepesade likvideerimiseks ei suuda meie küllalt kiirelt abi anda, eriti kui see abi tuleb kuskilt kaugemalt kohalt saata. Seepärast on hädavajalik, et igas majas oleks juba ÕK piirkonna või jaoskonna üldkava korras ette nähtud tulevalve tegevkonnd ja et kõigi majade pööningud oleksid puhtad vanast kolust ja tuldvõtvast prahist. Kohal olev tulevalve tegevkonnd, kui ta on varustatud vastavate abinõudega, võib süütepommi tulepesa kiiremini likvideerida, kui väljastpoolt saadetud tuletõrje tegevkonnd. Seega ühtlasi välditakse tule levimine naabermajadele. On tuleoht suurem, siis loomulikult saadab KÕ juht abijõude ka mujalt kohale.

Samuti on lugu rusude alla jäänud inimestega ja gaasist mürgitatutega. Ka siin on iga minut tähtis, et nad kiiremini päästetaks. Kõik see räägib selle poolt, et päästetöödega tuleb alustada võimalikult kiirelt ja juba esimese õhurünnaku ajal, kui vaatluspunktist saabub teade pommide hävitustööst.

Ent sel juhul on päästemeeskonnad ise hädaohtu saadetud ja nad võivad sattuda vaenlase tule alla, kusjuures nii mõnigi neist võib reast välja langeda. Varumeeskondi välja saates võib neid sama oht tabada ja abi jääbki hiljaks. Seepärast näib siiski otstarbekohasem olevat, et päästetegevkonnd oleks lähemast ümbrusest saada ja et igas majas oleks ka abiandjaid-asjatundjaid, kes vähemalt läbi kuulunud vastava rahvakursuse õhu- ja gaasikaitse alalt.

c) Pärast õhukallaletungi.

Niipea kui on möödunud õhukallaletung, algab kohe kahjude kindlakstegegmine. Gaasiluurel tuleb kindlaks teha kõigepealt, kas ei ole kuskil mürgiseid gaase. Pääste-remonttegevkonnad peavad rusude alt välja tooma vigastatud ja alustama rusude koristamisega ning tänavate liiklemiseks kordaseadmiseega. Tuletõrje teostab kustutustöid ja degaseerijad degaseerimist, kus see tarvis on. Ka sanitaartegevkonndadel ja esmaabipunktides algab kibe töö, et abistada vigastatuid ja gaasitatuid ning neid tarbe korral haiglaisse transporteerida. Politsei aga suleb ligipääsu õnnetuspaigale, et sinna ei valguks kokku uudishimulisi pealtvaatajaid ja valvab päästetud varasid.

Poolpurustatud ja kokkuvarisemise ohus olevaist majadest tuleb politseil mõnikord ka sunniviisil elanikke välja ajada. Pärast tänavate, hoovide ja majade degaseerimist ei ole gaasioht veel möödas. Et sõjagaasid ka toiduaineid ja jookivett võivad mürgitada, on selge, seepärast tuleb analüüsida ka toiduaineid ja jookivett, enne kui neid võib müüa ja tarvitada.

On see tehtud, alles siis võib elu ja tegevus normaalroobastel edasi minna. Et see kõik nii hästi läheks, selleks on tarvis aegsasti välja õpetada nii juhtkonda kui ka päästetegevkonndlasi ja neid harjutada koos töötama; veel parem oleks muidugi, kui meie maal ja rahval iialgi ei tuleks üle elada sarnaseid murepäevi.

ELEKTRI PLIIT
ON IGA PERENAISE RÕOM.
SOODSAIM
OSTUKOHT:

ELEKTRISELTS
AEG
TALLINN, RAEKOJAPL. 4.

Välismaalaste sissesõidu- ja peatuslubade kord Soomes

Teatavasti anti Soomes 1. aprillil s. a. uus määrus välismaalaste sissesõidu- ja peatuslubade korra kohta, mis kehtib alates 1. maist s. a. Seega kaotas kehtivuse määrus, mis oli välja antud 27. mail 1933. a.

Uus määrus pandi kehtima siseministeeriumi ettepanekul järgmiselt. Määrus sisaldab 50 paragrahvi. § 49 põhjal on siseministeeriumil õigus anda vajaduse korral veel uusi ja täiendavaid määrusi ja eeskirju. See määrus sisaldab üldse 8 peatükki, millest esimene käsitleb välismaalase Soome tulekut ja peatumist passi põhjal. Sellest nähtub, et Soome võib sõita välismaalane, kui ta omab oma koduriigi välispassi, kus peab tingimata olema tähendatud passiomaniku nimi, kodakondsus, sünniaeg- ja -koht, elukutse või amet ja passi kehtivuse aeg. Pass peab olema varustatud päevapildiga, ametlike allkirjadega ja piltseriga. Abielupaaril võib olla ühine pass koos alla 15-a. lastega. Välismaalane, kes ei ole ühegi riigi kodanik või kes ei saa hankida kodumaalt seaduslikku passi, võib Soome tulla ainult vastava isikut tõendava tunnistusega. Rootsi, Norra, Taani, Islandi ja Eesti kodanikud võivad sõita Soome peale välispassi ka reisikaardiga, vastavalt nende riikidega sõlmitud kokkuleppe alusel. Soome sõiduks peab pass olema varustatud sissesõiduviiisumiga, mis antakse välisministeeriumilt, Soome saatkondadelt ja konsuleilt.

Hollandi, Belgia, Danzigi, Islandi, Itaalia, Jaapani, Läti, Lichtensteini, Luksemburgi, Norra, Rootsi, Saksa, Šveitsi, Taani, Tšehhoslovakkia, Ungari ja Eesti kodanikud võivad sõita Soome ilma viisumita, vastavalt nende riikidega sõlmitud kokkuleppele. Belgia, Tšehhoslovakkia ja Ungari kodanikest vaid need, kes ei sõida Soome töö- ja teenistusotsimise eesmärgil.

Leedu, Poola ja Rumeenia diplomaatiliste passide omanikud võivad sõita Soome ilma viisumita — vastavalt nende riikidega sõlmitud kokkuleppele.

Sissesõidu- (-viisum) ja peatuslube Soomes antakse kuni kolme kuuni. Kui välismaalane soovib peatuda kauem, peab ta hankima peatusloa pikenduse suuliselt või kirjalikult välisministeeriumilt. Viisum, mida pole kolme kuu kestel kasutatud, kaotab kehtivuse. Ameerika Ühendriike kodanikele antakse kokkuleppe alusel viisum 6 kuuks. Isik, kes sõidab Soome reisikaardiga, võib peatuda järgemööda 3 kuud, kuid pikendamisega kuni 6 kuuni. Diplomaatkonna passe võib välisministeerium viseerida sissesõiduks ja peatumiseks Soomes kuni 2 aastani. Välisministeerium võib teatavil põhjusil ka tühistada väljaantud viisumeid. Välismaalaste passe võib viseerida, vastavalt teiste riigega sõlmitud kokkuleppele, peale ühekorde sõidu ka pikemaks ajaks, kuid mitte üle 2 aasta. Sellise passi omanik võib peatuda siiski ühtejärke Soomes kuni 3 kuud, arvates saabumisest.

Peatumise ajast tehakse passile vastav märkus. Välismaalane, kes omab läbisõiduviiisumi, võib peatuda Soomes kuni 5 päeva. Kui ta selle aja kestel mingi mõjuva takistuse tõttu ei saa lahkuda, peab ta sellest kohe teatama lähemale politseiasutusele, kes, leides põhjuse küllalt kaaluva olevat, võib peatusloa pikendada 7 päevani. Vajab aga isik luba pikemaks ajaks, tuleb see hankida välis-

ministeeriumilt. Soomest läbisõitjad välismaalased, lennuki peatumisel, ei vaja viisumit, kuid sealjuures nad ei tohi lahkuda lennuväljalt või sadama piirkonnast.

Välisministeeriumi nõusolekul võivad saatkonnad ja konsulaadid anda viisumi ühispassile, kui sõidu eesmärgiks on huvi-, õppe- või spordivõistlustele sõit jne.

Turistide laevadel viibivaid välismaalasi võib lasta maale ka passita ja viisumita, kui selle laeva sõidukavas oli ette nähtud peatumine ka mõnes Soome sadamas, ainult vastava politseiülema loal, tingimusel, et piiripunkti politseile esitataks laevajuhi poolt täpne tema allkirjaga varustatud reisijate nimistu. Samuti ei nõuta laevameeskonnalt passe ja viisumit laeva peatumisel Soomes, kui laevameeskond on seaduslikult kantud laevapere nimistusse, tingimusel, et laevajuht annaks meeskonna nimistu piiripolitseile. Laevajuht on kohustatud valvama selle järele, et isikud, keda politsei ei luba maale, ei lahkaks laevalt. Viisum antakse saatkonna ja konsulite poolt, täites enne vastava küsimuslehe, mis tuleb varustada päevapildiga. Mõnel juhtumil võib välisministeerium ise asja otustada.

Tüübiline maakirik Soomes

Maaletulekul välismaalane on kohustatud esitama piiripunkti politseile passi ja andma kõik teated, mis talt nõutakse. Passile märgitakse: piiripunkti saabumise aeg või lahkumisel väljumise aeg ja koht. Piiripunktis koostatakse täpne nimistu sissetulnud ja lahkunud välismaalasist, mis edasi antakse poliitilisele politseile.

Ametlikku passikontrolli teostab Soomes poliitiline politsei, kes on õigustatud ametlikku kaasaabi saama kohalikult politseit ja tollilt.

Välismaalaste maaletuleku takistamine.

Politseivõimud võivad takistada välismaalase maaletulekut:

- kui välismaalane ei oma selle määruuse kohast passi ja sissesõiduviisumit;
- kui välismaalane annab enesest tahtlikult ebaõigeid või puudulikke teateid piiripunktis (§ 10 ja 11);
- kui tuleb tagasi Soomest väljasaadetud välismaalane, kelle tagasitulek ajutiselt kuni tähtaja möödumiseni oli keelatud.

Juhtumil, kui välismaalane omab nõutava seadusliku passi ja Soome sissesõiduviisumi, siis po-

litsei võib keelata tema maaletuleku järgmisil juhtumel:

- kui ilmselt on näha, et välismaalane kavatses enesele hankida elatist kerjamisega, rännates mööda maad, teenides enesele ülalpidamist rändmuusikandina või lauljana, väärtuseta esemete ja kaupade müügiga või kui on põhjust oletada, et ta maabudes ei ela ausalt jne.;
- kui on teada, et välismaalane on kutseline kurjategija;
- kui on põhjust oletada, et välismaalase tulek on seotud kuriteo sooritamise eesmärgiga;
- kui välismaalase tulek on kahjulik riigi ja ühiskonna julgeolekule, näit. kihutustõetegijad jne.

Välismaalast, keda politsei on kohustatud takistama tema tulekul Soome, võib politsei kohe saata tagasi üle piiri, ja kui seda kohe pole võimalik teostada, siis võtta välismaalane vahi alla või erilise valve alla. Kui tuleb Soome välismaalane passi ja viisumiga või ilma, avaldades soovi leida Soomes poliitilise pagulasena kaitset ja varju, siis tagasisaatmise küsimus kuulub välisministeeriumi otsustamisele.

ÜLEVAADE

11

Eesti riigivõimude võitlusest riigivastaste elementidega Vabariigi iseseisvuse kestel

1932. a. algas eesti kommunistidele kurvalt, kuna poliitiline politsei oli 1931. a. avastanud EKP salaorganisatsiooni terves koosseisus, paljastanud tema pörandaalused trükikojad ja vahistanud peaaegu kõik organisatsiooni tegevusest osavõtnud isikud. Selle asjaolu tõttu rauges kommunistlik liikumine tollest ajast peale aegu täielikult ja seda ei suudetud ka 1932. a. alguks uuesti nimetamisväärselt korraldada. Partei ridade segiolemist ja parteilise organisatsiooni suurt nõrkust 1931/32. aasta vahetusel tunnistas ka partei keskkomitee avameelselt. Ta avaldas 1931. a. detsembrikuus selle kohta pörandaaluse lendlehe, milles seletati, et eesti revolutsiooniline tööliste klass ja tema eelvägi — kommunistlik partei — olevat saanud just viimaste aastate kestel raskeid hoope ja seda nimelt provokatsiooni läbi. Eesti politsei, kes pärast 1924. a. mässu agaralt olevat õppinud rahvusvahelise „ohranka“ teaduslikke propaganda-meetodeid, olevat neid laial käel tarvitanud kommunistliku partei lõhkumiseks, desorganiseerimiseks ja parimate kommunistide hävi-

tamiseks. Kui ajajärgul enne 1924. a. mässu politsei meetod olevat seisnud peajasjalikult revolutsiooniliste tööliste ja nende organisatsioonide jälitamisest ja vangistamisest, siis püüdvat ta nüüd tungida organisatsioonesse ja ka nende juhatusisse, et neid seestpoolt lõhkuda, parimaid liikmeid hävitada ja isegi neis organisatsioonides oma poliitikat teha, s. o. seda oportunistlikult moonutada ja revolutsiooniliselt klassivõitluse teelt viia kodanlusega kokkuleppe teele. Politsei provokatsioonile olevat kaasa aidanud partei üksikute organite ja tegelaste, isegi juhtivate tegelaste lohaku ning hoolimatus konspiratsiooni vastu ja tihtipeale leplikkus provokatsiooni suhtes. Kõige selle tagajärjel olevat partei konspiratsioon niivõrd nõrgenenud ja partei read sel määral täidetud politsei kaastöölisist, et tõelisest parteitööst ei saavat esialgu rääkidagi. Konstateeriti, et kuigi Eestis valitses tol ajal tunduv tööpuudus ja töötatööliste arv tõusis paarikümnele tuhandele, milline asjaolu oleks pidanud soodustama kommunistlikku tegevust, ei olevat olnud sel tegevusel vähimatki edu, ja seda just seetõttu, et kommunistlik partei olevat nõrgenenud.

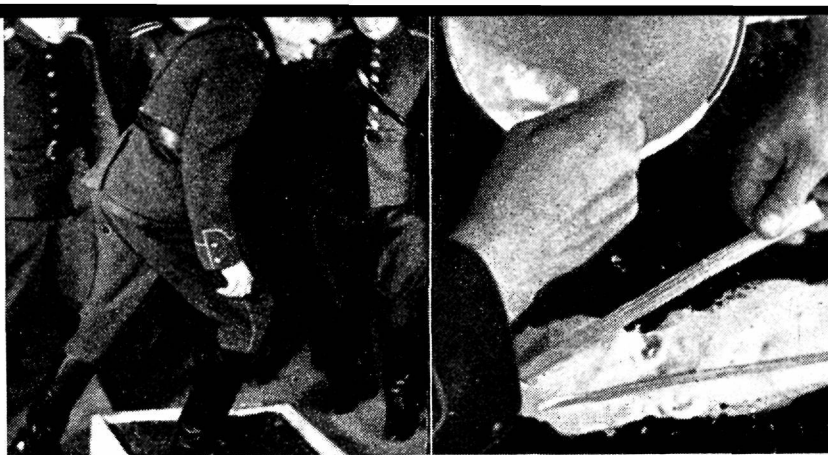
Veebruarikuus 1932. a. levitatud pörandaaluseis lendlehis tunnistati senini oma sisult

kommunistlikke kalduvusi avaldanud ajalehe „Meie Võitluse Aeg“ terve toimetuse koosseis politsei käsilaskiks, väites, et just nende abil ja selle ajalehe kaudu politsei olevatki lõhknud Eestimaa kommunistliku partei revolutsioonilise ideoloogia ja süvendanud provokatsiooni partei organisatsioonis. Samas avaldati keskkomitee teadaanne, millega kauaaegne Saaremaa põrandaalune organisator Aleksander Ellam kuulutati parteist väljaheidetuks — põhjusel, et ta olevat jämedalt rikkunud partei distsipliini ja astunud lubamatult üles partei korralduste vastu.

Juba 1932. aasta algul võis märgata üksikute põrandaaluste organisatorite uuesti siirdumist Eestisse, kuid nende tegevus piirdus peamiselt enesevarjamisega ja konspiratiivkorterite soetamisega. Areteerimised ja partei keskkomitee seletused politsei laialatuslikust provokatsioonist olid ka neid kommunistide organisatoreid niivõrd heidutanud, et nad töölistega ja legaalselt teotsevate töölisorganisatsioonide tegelastega ühendusse ei julgenud astuda. Isegi juhtnõore üksikuiks aktsiooniks, mida kommunistid kavatsesid Eestis ette võtta, ei annud kohal asuvad organisatorid, vaid need saadeti legaalseile tegelasile, kellelt loodeti aktsiooni teostamise korraldamist, N. Venest postiteel kirjades või jälle juhiti tööliste tähelepanu nende aktsioonide vajalikkusele artikliga N. Venes ilmuvais perioodilisis trükitooteis, nii kuukirjas „Klassivõitlus“ ja ajalehes „Edasi“. Neid trükitooteid saadeti samuti Eestisse postiteel, adressituna pahempoolseile ametiühingule ja üksikuile tegelasile.

Üheks EKP kavatsuseks oli organiseerida Eesti Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril 1932 üle riigi „nälja-demonstratsioone“, mis pidid olema protestiavalduseks tööpuuduse vastu ja mõjutama töölisi valitsuse vastaseks ülesastumiseks. Kommunistidel oli kavatsus korraldada suuremais linnus avalikke rongkäike ja väiksemais linnus ja maal — koosolekuid. Politsei sääraseiks rongkäikudeks ei annud luba ja ilma loata keegi kusagil tänavale ei ilmunud. Koosolekuid korraldati kinnisis ruumes vaid üksikuis kohis, mis oma sisult ja ilmelt sugugi ei rahuldanud kommuniste.

Aprillikuus 1932. a. algas Eestis üldine 5. Riigikogu valimiseelne kihutustöö, kuid kommunistide poolt see jäi peaaegu täiesti teostamata. Isegi lendlehti ei suutnud põrandaalused kommunistid rohkem välja anda kui ühe, mida levitati niivõrd vähesel arvul, et sellel ei olnud mingit tähtsust. Ka selles lendlehes kommunistid ei pääsenud mööda oma alalisest kurtmisest politsei provokatsiooni üle ja suurem osa lendlehe sisust oli pühendatud küsimusele, millised abinõud tuleks võtta tarvitusele, et soovimatu

POLITSEIKOOLI ÕPPETUNNILT: 1) jäljendi saamiseks astutakse liivakasti. 2) Kipsi asetamine jäljendisse ja 3) valmis kipsist jäljend.

element ei pääseks Riigikogu kandidaatide nimekirjadesse, nagu see olevat sündinud 1929. aastal 4. Riigikogu valimisel, kus Riigikogusse pääsenud saadikud läinud üle sotsalistide leeri. Kuigi suurt kihutustööd ei suutnud arendada ka kommunistide käsilaskina legaalselt teotsenud pahempoolsed ametiühingud, kes pidid olema valimisel kommunistlike kandidaatide läbiviijaiks. Kandidaatide nimekiri esitati nimetuse all „Pahempoolsete tööliste ja kehvikute nimekiri“.

Ööl vastu 9. maid 1932. a. tabati Narva piiril EKP keskkomitee kuller Julian Lehtpuu-Kahm, kelle juurest leiti juhtnõõrid Riigikogu valimiseelse kihutustöö tegemiseks; neile oli lisandatud ka vastav üleskutse-tekst, mis pidi siin trükitava ja levitatama valimiseelse kihutuskirjandusena. See näitas veel kord, et kommunistel ei olnud kohal kuigi teguvõimsaid instruktoreid, sest muidu polnuks mõtet saata Eestisse erikuller üleskutse-teksti toomiseks. Kuna seegi kavatsus nurjus Lehtpuu-Kahmi areteerimisega, siis polnud põrandaaluseil kommunistel mõjuvaid valimiseelseid üleskutsesid ega

Politsei uus vormikandmise eeskiri

Politsei autoriteedi ja hea nime kõrgel hoidmiseks ning selle veel kõrgemale tasemele viimiseks peavad politseiametnikud peale oma kutseoskuse, vaimsete omaduste ja distsipliinitundmise omama ka ilusa, sobiva vormiriietuse ning seejuures ajakohaselt viimistletud vormikandmise eeskirja.

Senise vormikandmise eeskirjaga, mis kehtib 1935. aastast, taotleti sedasamagi. Ent ajalooratas oma reeglipärasel rütmis ja ajavaim oma pidevas evolutsioonilises rühkimises seavad üles uusi mõisteid, vaateid ja nõudeid.

Juba mõni aeg tagasi politsei kõrgemate juhtide poolt leiti, et politsei vormikandmise eeskiri tuleks võtta revideerimisele ja ajakohastada vastavalt üldisele olukorrale. Seda ka tehti. Neil päevil pandi Siseministri poolt kehtima uus politsei vormikandmise eeskiri. Ühes sellega kaotab maksvuse senine eeskiri koos hiliemate muudatuste ja täiendustega.

Uus politsei vormikandmise eeskiri toob senisele vormikandmise korrale olulisemaid uuendusi, milliseid lühidalt kokkuvõttes püüame allpool ära märkida.

Nagu juba tähendatud, peab politsei vormiriietus ja selle kandmise viis olema igaühe korralik ja efektne. Politseiametnik peab eelkõige lugu pidama oma vormist ja seda alati aus hoidma. Et seda igale ametnikule veel rohkem sisendada ning et antud eeskirja täitmine täpselt toimuks, on eeskirja järgi korraliku riietuse ja vormikandmise eeskirja täitmise järelevalvet pandud mitte ainult otsesele ülemale, vaid ka vanemale politseiametnikule.

Väljaspool teenistust olles on keelatud vormiriietuse kandmine juhtumeil, kus see võib osutada kompromiteerivaks. Ka ei tohi vormiriietust kanda sääraste tööde juures, mis või-

kihutuskirjandust. Pahempoolsete ametiühingute poolt moodustatud valimiseelset kihutustööd organiseeriv komitee avaldas küll ühe vaevase üleskutse, kuid sellel ei olnud kuigi suurt levikut.

Nii jõudsid kätte 5. Riigikogu valimised, mis peeti 21., 22. ja 23. mail 1932. a. Hääleõiguslike kodanikke oli tol korral Eestis 758.142 (1929. a. 740.000) ja valimisist võttis osa 500.512 kodanikku (1929. a. 507.000). Antud häälest sai pahempoolsete tööliste ja kehvikute nimekirja 25.246 häält.

vad rikkuda riietust. Seni võis nii mõnigi kord märgata, et politseinikud väljaspool teenistust, olles oma koduses tegevuses ja olemises nii linnas kui maal, kandisid vormiriietust eeskirja nõuete vastaselt. Tihti oli kuub eest lahti, müts kuklas või ninal, või kanti lühikeste säär-saabaste-pükste juures toakingi või muud selletaolist. Tihti ei pandud sedagi paljuks, kui säärastel vormi riietatult mindi kodu lähedusse kauplustesse kas ostma toiduaineid või muid esemeid. Kõigile nendetaolisile ebaesteetilistele nähteile vormikandmisel seab uus eeskiri tõk-keid ning iga ülem ja vanem on kohustatud selles suhtes järelevalvet toimetama.

Ka politsei vormiriietuses viibimise kohta pidustusil ja avalikes alkoholsetes jookide kohal- haldarvitamise müügipaikades on eeskirjas kindlad reeglid; samuti ka vormiriietuses tantsimise kohta.

Sageli on väikelinnades ainukesed korralikud einetamis- või lõunatamiskohad just alkoholsete jookide kohal- haldarvitamise õigusega müügipaigad. Maal teenivail politseinikel polnud seni võimalust seal einetada. Uus eeskiri lubab seda. Prefektil on õigus selleks oma erikorraldusega vastavaid kohti ära määrata, kui ta seda peab vajaliseks ja otstarbekohaseks. Seejuures är- gu unustagu selle soodustuse kasutajad politsei- ametnikud lugupidamist vormi vastu, oma seltskondlikust positsioonist lähtudes.

Tali- ja suviformiriietuse kandmise ajajär- gud määratakse prefektide poolt ilmastiku olu- de kohaselt. Talvel aga meie ilmastik on tihti muutlik, mõne tunni kestel vahelduvad soe ja külm, sajab vihma ja lund. Igakord ei suuda prefekt aja määramise mõttes korraldust teha talimütsi asendamiseks suvimütsiga. See võima- lus on eeskirjaga antud igale ametnikule oma algatusel ise valikut teha, nagu seda ka sõja- väelaste keskel võib märgata. Oma äranäge- misel mütsi valik jääb ainult siis ära, kui pre- fekti poolt on selleks antud erikorraldus, mis võib tingitud olla ühtluse saavutamiseks mit- mesuguste tähtpäevade pühitsemisel või mõne muu sündmuse puhul.

Politsei vormiriietus jaguneb endise kolme liigi asemel uue eeskirja järgi nelja liiki. Vormiriietuse liikidesse jagamisel peeti silmas, et politseiametnikel nii päevaseil kui õhtuseil pi- dustusil või muil seltskondlikel koosviibimisel oleks tsiviilriietusele harilikule ülikonnale, sa- kole, smokingile ja frakile — vastav vormiliik.

KORDNIK AUGUST KUDI †

5. septembril s. a. kell 14.25 juhtus Tartus Lembitu kasarmute juures Kaitseliidu laskerajal kurb õnnetus, mis nõudis ohvriks noore ja kohusetruu kaasametniku, kordnik August Kudi elu.

Tartu linna 2. ja 3. politseijaoskonna meeskonnad toimetasid laskerajal sõjapüssist 300 m. õppelaskmisi. Oli tulistamise vaheaeg pärast lasketabamuste näitamist ja uueks laskmise alustamiseks ei olnud veel käsklust. Laskejuhataja tegi telefoniteel varjendisse korralduse uute märklehtede ülesseadmiseks. Laskekeeluks olid välja keeratud valged signaalkettad nii tulejoonel kui ka varjendis. Kordnik Kudi väljus varjendist ja hakkas uut märklehte üles seadma. Samal hetkel kõlas tulejoonelt teise kaasteenija õnnetu lask, mis tabas Kudi't ristluist, tekitades kõhukoopas raske vigastuse. Kuigi vigastatu toimetati kiire korras Tartu Ülikooli I. haavakliinikusse, polnud enam võimalik tema elu päästa. Ta suri samal päeval kell 16.20, jättes leinama abikaasa ja 8-aastase poja.

8. septembril sängitati lahkunu viimsesse puhkepaika Tartu Maarja kalmistule. Saatjaid oli väga rohkesti. Tänavad, kust läbis leinarong, olid palistatud tiheda rahvahulgaga ja kalmistul oli saatjaid otse murruna. Pika matuserongi ees kanti rohkesti pärgi. Kirstu järel sammusid kadunu omaksed, kaasteenijad, eesotsas juhtidega, politsei ja kaitseliidu ratsaeskadroni aurühmad, Tartu Politseiametnike Kogu orkester ja rohkearvuline sõprade ning tuttavate pere. Kuna kadunu kuulus kaitseliidu ratsaes-

kadroni ridadesse, siis sammus oma peremehe kirstu järel ka tema hobune.

Vaimuliku talituse pidas õp. Treumann.

Enda ja ametkonna nimel aetas pärja värskete kalmule Tartu-Valga prefekt V. Roovere, öeldes sooje ja liigutavaid järelhüüdeid.

Edasi järgnesid pärjad ja järelhüüded Tartu linna 3. jaoskonna politseikomissari ja ametkonna, kaitseliidu, omaste, Tartu-Valga Kriminaalpolitsei ja Tartu Poliitilise Politsei poolt.

Kordnik August Kudi sündis 28. septembril 1905. a. Kambja vallas, Tartumaal. Lõpetanud Kambja kõrgema algkooli, teenis sundaega Ratsarügemendis ja hiljem üleajateenijana Tartu garnisoni vahikompaniis. 1. märtsil 1929. a. astus ta Politseikooli alamasse klassi, mille lõpetamise järele määrati 28. juunil 1929. a. kordnikuks Tartu linna 3. politseijaoskonda. Oma otseste teenistusülesannete kõrval võttis kadunu innukalt osa ka kaitseliidu tegevusest Tartu Malva ratsaeskadronis.

Kaasteenijad mälestavad teda kui eeskuju-likku ning alati abivalmis head sõpra.

—ste.

Harilikule tsiviilülikonnale vastab politsei vorm nr. 1, sakole vorm nr. 2, smokingile vorm nr. 3 ja frakile vorm nr. 4. Kaotati ära senine vorm nr. 2 (politseiametnike poolt ristitud vorm nr. 0), mille kandmisel võis vaadelda ametnikku ülalt-poolt kui teenistusvormis olevat ja altpoolt kui kusagil viibijat õhtusel pidustusel, kus kantakse smokingit või muud pidulikku erariietust. Uus vorm nr. 2 on: pikad püksid ja kuub ilma vööt. Vorm nr. 3 sarnleb eelmisega, ainult selle vahega, et viimasel kannavad kõik politseiametnikud, ametiastmele vaatamata, esindusvööd pandlaga. Vorm nr. 4 on lahkuminev teistest vormiliikidest oma esinduspagunitega. Ka vormiga nr. 4 kantakse esindusvööd, kusjuures 1. järgu komissarid ja neist kõrgemad politseiametnikud kannavad esindusvööd vasakul tutte. Peale selle on eeskirjas üksikasjaliselt ette nähtud vormikandmine kõigile neljale vormiliigile. Samuti on üksikasjaliselt märgitud ka ratsapolitseiametnike vormi kandmise erinevused.

Relvade ja rakmete kandmise osas võib olulisemaks uuenduseks pidada mõõgakandmise ärajätmist. Leiti, et politseil mõõga kandmiseks pole mingit vajadust ei teenistuskohuste

täitmisel ega ka pidulikel sündmusil. Mõõgakandmine on kaunis tülikas. Vormiriietus praegusel kujul on küllaldaselt ilus, nii et mõök siin ei suuda tõsta välist efekti. Enamikes Lääne-Euroopa riikides ei kanna politseiametnikud mõõka. Politsei peamiseks igapäevaseks relvaks on ja jääb ikkagi automaatpüstol ja selle alatine kaasaskandmine on kohustuslik igale politseiametnikule. Mõõka kannavad uue eeskirja järgi ainult ratsapolitseiametnikud neile eriti ettenähtud juhtumel ja mõnedel puhkudel ka ülema määramisel.

Mitmesuguste esemete kandmise osas on ette nähtud, et kordniku kohustetäitjad ja politseikooli alama klassi kasvandikud kannavad vöörihma ilma õlarihmata, kusjuures kooli kasvandikud klassis õppetunnis on ilma vöörihmata.

Ka kannuste kandmise kohta on tehtud erand: vormi nr. 2 juures neid ei kanta. Muidu on kannuste kandmise kord endine, ainult selle vahega, et poolsaabaste juures kannused peavad olema šenklita. Endises eeskirjas oli see jäetud lahtiseks ja poolsaabastel kanti mõnikord ka šenkliga kannuseid.

Ka kinnaste kandmiseks on määratud

kindel kord. Samuti on ette nähtud kord, kuidas kinnaste tegelikul kandmisel tuleb toimida.

Kalosse on lubatud kanda ainult poolsaabastel ja kingadel, kui see ilmastiku olude tõttu osutub vajaliseks. Säärsaabastel kalosside kandmine ei sobi, pealegi on säärsaapad isegi tugevamast materjalist, mis peab vastu igasugusele ilmastikule. Seepärast leiti, et kalosside kandmine säärsaabastel ka tervishoidlikust seisukohast pole soovitav.

Viltsaabaste kandmine on lubatud ainult vormi nr. 1 puhul, kusjuures vastavaile ülemaile on jäetud õigus nende kandmisaega reguleerida oma äranägemisel.

Vihmapalitud või peleriini on lubatud kanda kõigi vormide juures väljaspool rivi. Seega on võimaldatud konstaableil ja neist kõrgemal politseiametnikel kanda suvipalitud ka väliskorrapidamisel, muidugi ilmastikuolude kohaselt. Kordnikele, vanem-kordnikele ja allkonstaableile on ette nähtud neid juhtumel impregneeritud vihmavalitu.

Mis puutub aumärkide, medalite ja nende lintide kandmisel, siis siin suurt olulist muudatust pole tehtud. On vaid fikseeritud mõned juhud üksikasjalisemalt. Siin jäädi üldjoontes ja põhimõttele korra juurde, nagu see sõjaväeski on maksev, et suuremal riiklikel pühil või muil suursündmusil või pidustusil antakse aumärkide kandmise või järjestuse kohta erikorraldus, kui seda asjaolud eeldavad.

Rinnamärkide kandmise kohta on ette nähtud üksikasjaline kord. Neid kantakse vormikuu vasakpoolsel rinnal ja korraga mitte enam kui kolm märki, kaasa arvatud politsei ametimärk või politsei numbrimärk. Eeskirjas on ära toodud ka rinnamärkide loetelu. Vormikuu on rinnamärkide asukohad eeskirjas tähendatud. Ka suvipalitud võib kanda rinnamärke, kuid suhteliselt vormikuuale näidatud kohal.

Poolpalitu kandmine on lubatud ainult maal ja vormi nr. 1 juures. Eriti maarajooni konstaableile võib see osutada kasulikuks, seal kus palitu kandmine mitmesuguste sõidukitega liiklemisel on tülikas ja segav.

Et paljud politseiametnikud omavad mootorrattaid, siis on eeskirjas ette nähtud selleks ka pruuni nahkkuue, tavalise mootorratturi mütsi ja siiludega vormipükste kandmise võimalus.

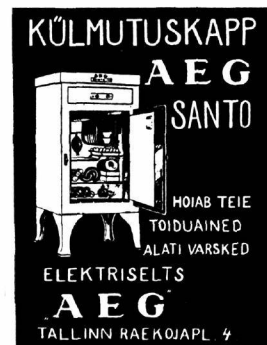
Orkestri- ja laulukoorijuhtidel, kui nad seisavad abikomissaris madalamal ametiastmel, on lubatud teatavil juhtumel kanda abikomissari ametiastme tunnustega vormiriietust, kusjuures kuue krael ühendletud või üksiktähtede asemel kantakse nende tähtede suuruses muusikaembleemi — lüüra — kullavärvilist kujutist.

Politseikooli kõrgema klassi kasvandikud (mitte eksternid-lõpetajad) kooli lõpetamisel ja kohtadele määramise puhul võivad kanda konstaabli ametitunnustega vormiriietust, kui kui nad määratakse ajutiselt kordniku, vanem-kordniku või allkonstaabli kohale. See soodustus on antud ainult neile, kes vahetult kooli lõpetamisel eelnimetatud kohtadele määratakse, mitte aga neile, kes küll politseikooli kõrgema klassi lõpetanud, kuid mõnesuguseil muil põhjusil teenivad kordniku, vanem-kordniku või allkonstaabli kohal.

Nagu eelpool tähendatud, ei kanna kordniku kohustetäitjad õlarihma, samuti ei kanna nad ka õlakuil tärne.

Üheaegselt politsei uue vormikandmise eeskirjaga hakkas kehtima ka Siseministri poolt antud eeskiri politsei vormiriiete kirjelduse lähemaist üksikasjust ja nende kandmise viisist. Uudusena võiks siin nimetada määrusi suvipuusi, lühikeste vormipükste, ratsapolitsei ametnike pikkade pükste, nahkkuue, vihmavalitu, esindusvöö, kingade ja kannuste kohta. Olulisem muudatus on siin suvipuusi juures, millel nõõbiga kinnikäivad varrukate otsad on asendatud harilikkude lahtiste otsadega. Esindusvöö alal võiks muudatuseks lugeda seda, et kaotati pandlata esindusvöö. Seega omavad kõik politseiametnikud, alates konstaableist kõrgemale, ühesugused kullavärvilise pandlaga esindusvööd, misjuures, nagu eelpool tähendatud, kannavad teatavad politseiametnikud erandjuhtumel tulle. Uudusena võiks vormikandmise alal ka seda nimetada, et on lubatud poolsaabaste asemel ka kingade kandmine, kusjuures sokid värvilt peavad vastama kinga värvile.

Seega oleks üldjoontes kõik öeldud politsei uue vormikandmise eeskirja kohta. Jääb ainult soovida, et iga politseiametnik seda eeskirja täpselt täidab. Sellega näitame lugupidamist ja austust oma kauni vormi ja iseenese vastu, mis palju kaasa aitab meie ühisele püüdele: politsei autoriteedi ja selle hea nime kõrgel hoidmises ja kõrgemale viimises.

Scotland Yardi minevikust

Kadunud prints

Mõne aasta eest oli sir Basil Thomsonil kavatsus suvepuhkusele minna. Akki saabus temale Indiast telegramm: „Ray Bey poeg ei ole siia saabunud, telegrafeerige otsekohe, mis on juhtunud.“

Thomson ei tunnud Ray Beyd, veel vähem tema poega. Ta astus valitsusega ühendusse, kes kiires korras nõutas telegrafiteel Indiast selgitavaid teateid. Saabunud teated olid sellised, et sir Thomsoni lootused rahulikule suvepuhkusele haigusid otsekohe.

Ray Bey oli vägevaimaid ja rikkaimaid vürste kogu suures India keiserrigis, ning tema troonil olles oli alaliselt palju tegemist. Sellele vaatamata oli asekuningal õnnestunud Ray Beyd mõjutada oma vanemat poega Inglismaale õppima saata.

Noor prints oli intelligentne ja sõbralik inimene, kes väga ruttu osutas Inglismaa poliitilistele ideedele poolehoidu. Ta ootas kärsitult võimalusi neid teostada oma kodumaal — Indias. Ülikooli vaheaaja saabudes telegrafeeris ta kodustele, et jõuab koju 12. mail. Täpselt 12. mail oli Ray Bey kogu oma hiilgava hoovkonnaga jaamas, oodates Kalkutatast saabuvat rongi. Rong saabus, kuid prints ei tulnud. Ray Beyl oli kahekordne pettumus: 1) tal oli isiklik mure oma poja pärast, 2) et üks india prints määratud ajal ei saabunud, seda ei olnud veel kunagi juhtunud.

Ta laskis järgmisel päeval paigutada „Indian Gazette'i“ rahustava teate, et prints on kojureisil ühe võõra vürsti poolt jahiretkele kutsutud ja saabub lähemal ajal kodumaale.

Sir Basil Thomson oma Londoni büroos toetas murelikult oma pea käte najale ja mõtiskles. Ei olnud midagi muud asja kohta teada, kui et prints ühes reisikohvriga Londonis oli väljunud oma korterist, et raudteejaama tõtata. Sestsaadik olid kõik jäljed temast kadunud ja Scotland Yardile jäi vähemeeldiv ülesanne teda miljonite inimeste hulgast otsida.

*

Õnneks oli ministriumil printsist vähemalt üks ülesvõte. Basil Thomson laskis seda paljundada ja saatis need tähtsamatele ajalehtedele. Enesestmõistetavalt ei saanud seejuures mainida printsi nime, sest igasugust ülemäärast tähelepanu oma võimalike poliitiliste tagajärgedega oli vaja vältida. Inglased leidsid järgneval hommikul oma hommiklehe veergudel ühe tundmatu sümpaatse noormehe pildi ja lugesid selle all-

kirjas, et pildil kujutatud indulane on kaduma läinud ja on otsitav. — Seejärel saabus mõnisaada teadaannet, kuid kõik lähemate andmete kogumisel osutusid tühiseiks ja tuli kõrvale heita. Ainuke teade, milles sir Thomson oma teravmeelsusega kohe tagajärgi töotavaid andmeid haistis, tuli ühelt Themse jõe politseiametnikult. See kohusetruu mees öösel Themse jõel postil seistes märkas paati, mis valgustamatult jõgepidi alla sõitis. Vali laul kostis paadist üle laia jõe. Otsekohe vabastas ametnik oma paadi ja sõitis tundmatu paadi juurde. Neli noort inimest istusid selles ning nende seisukorras ei olnud kahelda. Kaks neist, kelledest üks tumepruuni näovärvusega, lamasid käsikäes teadvusetuni joobnult paadi põhjas, kuna teised kaks jorutasid vanu inglise lauluviise. Nende joobnud inimeste vastused sundisid muigama vana politseiametniku, kes leppis sellega, et hoiatas mehi ja neile tuletas meelde paadilaterna süütamise kohustuse.

Väikene vahejuhtum oleks Themse-vahile vaevalt meelde jäänud, kuid järgmisel päeval leiti paat tühjalt jõesuust ja selgus, et paat oli varastatud. Kuigi päevateates selle kohta oli vastav sissekanne, alguses sellest midagi tähtsat ei teatud järeldada ja kõrgemale poole sellekohase ettekandega ei esinetud.

Sir Thomson laskis nüüd nimetatud Themse-vahi enese juurde kutsuda ja küsis temalt, kas ta on selles veendunud, et üks meelemärkusetult paadipõhjas lamaja omas tumepruuni näovärvuse. Ametnik kinnitas seda veelkord, seletades, et isegi väriseva laterna valgustusel on ta seda kindlasti märganud, sest ülejäänud kolmel on olnud kahvatu, londonlasile omane näovärvus. Thomsonil oli otsekohe selge, et ta oli leidnud kadumaläinud india printsist esimese õige jälje. Kahjuks see jälg viis Londonist välja, laia maailma. Varastatud paadis oli prints meelemärkusetult kuhugile viidud... aga kuhu?

Thomson läks Scotland Yardi registratuuri, kus ühes rikkalikus kartoteegis on märgitud kõigist tuntud kurjategijaist nende tegevusala ja loomupärased harjumused.

„Igal kurjategijal“ — mõtles ta — „on oma kindel loomupärane harjumus, nagu igal inimeselgi, millest ta ei suuda võõrduda.“ Printsi kõrvaldamine oli nii meisterlikult korda saadetud, et seda võis lugeda ainult kutseliste kurjategijate tööks. Ta tegi registratuuri ametnikele ülesandeks otsida välja kõik noorte kurjategijate re-

gistreerimise kaardid, kes teotsemisel harrastavad laulmist! Korraldus oli omapärane, kuid selgus, et Londonis oli 10 kurjategijat, kes oma seasuvasustasel tegevusel harrastasid laulu. Fototeegis kontrollimisel langesid neist välja 9, nad olid ilmselt liiga vanad. Ülejäänud oli Londoni murdvaras Samuel Westwick, noor inimene, kes oma tegevust tavaliselt lauluga armastas saata. Scotland Yardis oli teada, et ta isegi vanglas oma loomupärast lauluarmastust ei kaotanud. Mõned kuud oli ta juba veetnud vabaduses ning oli täiesti võimalik, et tema oli prints kadumisloos kaastegev. Ka Themse-vaht arvas leidvat sarnasust nimetatud isiku ülesvõtte ja ühe paadis olija vahel. Nii hakati peatselt Westwicki otsima.

Westwickist oli veel teada, et tal oli nõrkus osa võtta kõigist võiduajamisist. Seal harrastas ta mõjuvaid tutvusi sobitada, et siis kasutoovaid kihlvedusid sõlmida. Ta ei imetlenud sugugi, kui keegi, temale seni tundmatu, temaga tutvust sobitades seletas, et temal on häid tutvusi ja sidemeid, mistõttu võiks edaspidi hea „otsa“ teha. Lühikese aja kestel muutusid mõlemad headeks sõpradeks. Uustulnuk näis olevat Westwickile kasuliku tutvavana ja Scotland Yard ohverdas mõnisada šillingit, et võita Westwicki usaldust. Kui uus sõber ühel päeval ühest suurest üritusest rääkis, milleks aga vajaks mitutuhat naela, arvas Westwick, et see asi võib-olla annab ennast seada...

Ta kirjutas kirja ja viskas selle samal päeval postkasti. Kiri rändas läbi Scotland Yardist ning oli adresseeritud kellelegi James Pierce'le Monte Carlos, kellelt Westwick küsis, kas ta on asjast huvitatud. Mõned päevad hiljem ta sai lakoonilise vastuse: „Ei!“

Vahepeal James Pierce, silmatorkavalt elegantne noor inglase, ühes oma sugugi mitte vähem elegantse sõbrannaga sobitasid Monte Carlos hea tutvuse noore ekstsentrilise miljonäritütrega, kes üksi reisis, et Euroopat tundma õpida. Mängiti koos, joodi koos. Nii juhtus, et noor ameeriklanna ühel ööl nii joobnuks jäi, et ta oli sunnitud Pierce'de juures ööbima, uinudes salongis ühel sohval. Abielupaar märkas, et ameeriklanna öösel väga halvasti magas, ja isegi 2—3 korda elektrit süütas. Viimane seletas seda hommikul sellega, et ta öösel olevat otsinud vett. Igal juhul oli ta hommikul küllalt erk selleks, et sõita Cap Martini. Teel sinna paluti ta kahe auväärt härra poolt kaasasõidule.

„Ma ei leidnud õieti midagi“ — ütles ta vahandades oma saatjaile, „ainult see üks kiri Indiast hr. Pierce'le!“

Üks härradest oli juba elava huviga süvenenud kirja sisusse. Ta silmad sädelesid: „Meie oleme teiega täiesti rahul, teie võite nüüd rahulikult hotelli tagasi sõita!“

Üks pärismaalasest politseinik traavis oma hobusel läbi vähe asustatud ümbruse India kõrgendikul, kui ta kohtas palverändajaist koosnevat ratsutavat seltskonda. Väheste läbirääkimise järele jätkasid nad koos oma teed, jõudes viimaks öö saabudes ühte üksildasse farmi. Nüüd asetused „palverändajad“ ümber farmi, moodsed revolvrivid käes, kuna pärismaalasest politseinik tugevasti majauksele kloppis. Karmi välimusega mees avas ukse, tal ei olnud aega midagi küsida, sest hästi sihitud „lõuahaak“ paiskas ta põrandale. Üle tema lamava keha toormasid näilised palverändajad majja, kus nad ühte tuppa lukustatult leidsid kadumaläinud prints, seotult ja meelemärkusetult. Alles 24 tunni pärast toibus Ray Bey poeg niivõrd, et ta suutis jutustada juhtumit üksikasjust.

Ta oli rongis, üsna Londoni lähedal, hr. Pierce't tundma õppinud, kes vestlemise ajal talle oli pakkunud kompvekke. Pärast kompveki maitsemist oli ta kaotanud teadvuse ja seitsaadik ei mäletanud tema enam midagi. Teadvusele tulles oli teda kostitatud uute vahenditega, mille mõjul suikus jällegi unne.

Themse jõesusus oli ta toimetatud ühele väikesele jahile, mis otsekohe alustas reisi Indiasse. Seal viidi ta nimetatud üksildasse asundusse. Pierce'l ja Westwickil, kes kurjategijate jõugu juhtidena jäid Euroopasse, oli kavatsus mõne aja möödumisel Ray Bayle teatada, et tema väärilise lunaraha eest võiks näha oma poega.

*

Seekord ei oodanud Ray Bey koos saatjaskonnaga enam asjata oma poega Kalkuta raudteestaamas. Prints väljus naeratades, värskena ja tervena rongist. Kaasas olid võidutähised läbielatud jahirekkest, mis ta oma isa soovil enesele koduteel oli muretsenud.

Teenistuslased kolmevõistlused Viljandis

Viljandi-Pärnu prefektuuri üksustevahelised politsei teenistuslased kolmevõistlused peeti 25. augustist 8. septembrini. Võistlused koosnesid 1000 m jooksust, laskmisest 200 m distantisilt ja granaadiheitest. Esikohale tuli Mõisaküla politseijaoskond, saavutades keskm. 1195 punkti. Järgnevad 2) Pärnu linna politseijaoskond 1082 p. 3) Pärnumaa 1. politseijaoskond 1081 p. 4) Viljandi jaoskond 1021 p. ja 5) Põltsamaa jsk. 1012 p.

Võistlustel oli auhinnaks välja pandud Politseiametnike Keskkogu poolt väärtuslik rändkarikas.

Piirivalve laskemeistervõistlused 1938. a.

25., 26. ja 27. aug. s. a. peeti piirivalve laskemeistervõistlused Irboskas Piirivalve Petseri jaoskonna laskerajal sõja-, sõjatäpsus-, väikekaliiberpüssist ja sõjapüstolist.

Võistlusist võttis osa igast jaoskonnast igal võistlusosalal laskmises 12 võistlejat. Arvestati 10 parima laskuri tulemused.

Võistlustingimused: sõja- ja sõjatäpsuspüssidest, kaugus 300 m, 300 m normaalmärkleht, võistluslaske 30 kolmest asendist, à 10 lasku; v.-kaliiberpüssist, kaugus 50 m, v.-kal. normaalmärkleht, võistluslaske 30, kolmest asendist; sõjapüstolist, kaugus 25 m, püstoli normaalmärkleht, võistluslaske püsti vabalt käelt 3 seeriast, à 5 lasku.

Võistluse tulemused sõjapüssist:

- 1) v. a. o. Verner Heljula, Petseri jsk., 254 s.,
- 2) n. a. o. Sergei Vaher, Petseri jsk., 246 s.,
- 3) n. a. o. Johannes Pöder, Lääne jsk., 245 s.,
- 4) v. a. o. Peeter Hiob, Narva jsk., 243 s. ja
- 5) veltv. Voldemar Pikker, Petseri jsk., 243 s.

Sõjatäpsuspüssist:

- 1) n. a. o. Karl Pöld, Narva jsk., 266 s., 2) kprl. Jüri Rosin, Tallinna jsk., 265 s., 3) veltv. Konstantin Kõiv, Lääne jsk., 264 s., 4) v. a. o. Karl Lepp, Peipsi jsk., 263 s. ja
- 5) n. a. o. Sergei Vaher, Petseri jsk., 263 silma.

Sõjapüstolist:

- 1) veltv. Konstantin Kõiv, Lääne jsk., 137 s.,
- 2) ream. Nikolai Männik, Narva jsk., 135 s.,
- 3) veltv. Karl Miitel, Lääne jsk., 135 s., 4) kapten Jaan Jaagund, Lääne jsk., 135 s., ja
- 5) veltveebel Eduard Seren, Peipsi jsk., 134 silma.

Väikekaliiberpüssist:

- 1) veltv. Eduard Seren, Peipsi jsk., 283 s., 2) n. a. o. Evald Rebane, Tallinna jsk., 283 s., 3) kprl. Jüri Rosin, Tall. jsk., 281 s., 4) n. a. o. Eduard Vahur, Petseri jsk., 280 s., ja
- 5) veltv. Voldemar Pikker, Petseri jsk., 280 silma.

Piirivalve 1938. a. meisterlaskureiks tulid: sõjapüssist — v. a. o. Verner Heljula, Petseri jsk., sõjatäpsuspüssist — n. a. o. Karl Pöld, Narva jsk., sõjapüstolist — veltv. Konstantin Kõiv, Lääne jsk., ja väikekaliiberpüssist — veltveebel Eduard Seren, Peipsi jaoskonnast.

Jaoskondade paremuse hindamise järgi tulid jaoskonnad kohtadele:

a) sõjapüssist:

- 1) Petseri jaoskond — 2334 s., 2) Tallinna jsk. — 2292 s., 3) Narva jsk. — 2289 s., 4) Lääne jsk. — 2243 s. ja
- 5) Peipsi jsk. — 2177 silma.

b) sõjatäpsuspüssist:

- 1) Narva jaoskond — 2537 s., 2) Petseri jsk. — 2525 s., 3) Lääne jsk. — 2458 s., 4) Peipsi jsk. — 2445 s. ja
- 5) Tallinna jsk. — 2430 silma.

c) sõjapüstolist:

- 1) Peipsi jaoskond — 1282 s., 2) Lääne jsk. — 1268 s., 3) Narva jsk. — 1263 s., 4) Petseri jsk. — 1249 s. ja
- 5) Tallinna jsk. — 1201 silma.

d) väikekaliiberpüssist:

- 1) Petseri jaoskond — 2756 s., 2) Narva jsk. — 2742 s., 3) Tallinna jsk. — 2730 s., 4) Lääne jsk. — 2715 s. ja
- 5) Peipsi jsk. — 2692 silma.

Pärnumaa

1. jsk.

pol.-komissar

J. Lillak

60-
aastane

12. septembril s. a. pühitses Pärnumaa 1. jsk. politseikomissar Jaan Lillak oma 60 aasta sünnipäeva.

Komissar Jaan Lillak sündis 12. sept. 1878. aastal Viljandimaal, Viljandi vallas „Vaaba“ talus põllumehe pojana. Hariduse sai koduvallas Kuude külakoolis, Viljandi kihelkonnakoolis ja Viljandi linnakoolis, mille lõpetas 1897. aastal. 1898—1899. a. teenis kantseleiametnikuna Viljandi kreisiülema juures. Politseiteenistusse astus 1. okt. 1902. a., olles ametis urjadnikuna Helmes ja Imaveres, politsei pristavina Irkutskis kuni 20. märtsini 1917. a. Eesti politsei teenistusse astus 5. detsembril 1918. a. Põltsamaa politseijaoskonna ülemana, millisel kohal teenis kuni 1. novembrini 1928, millal ümber paigutati Mõisaküla jsk. politseikomissariks. Praegusel kohal — Pärnumaa 1. jsk. politseikomissarina töötab 1931. a. alates.

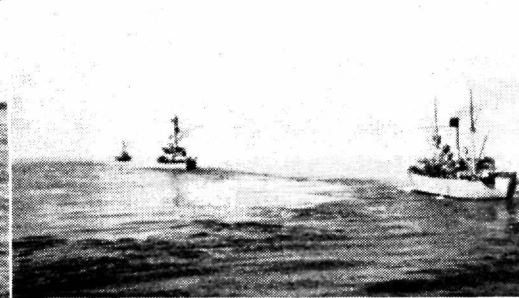
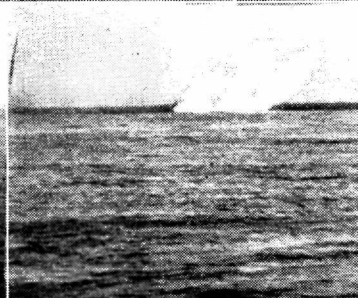
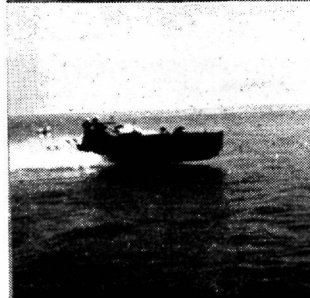
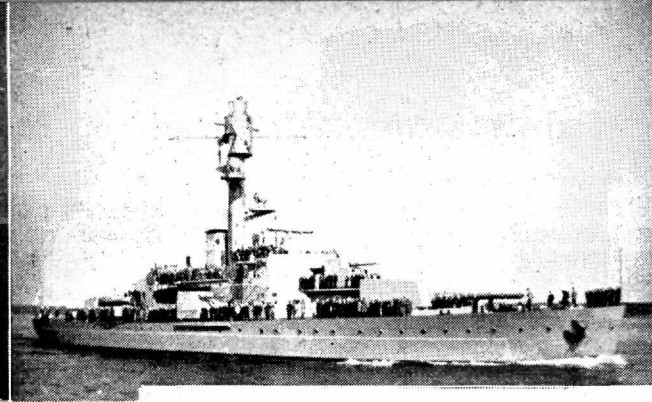
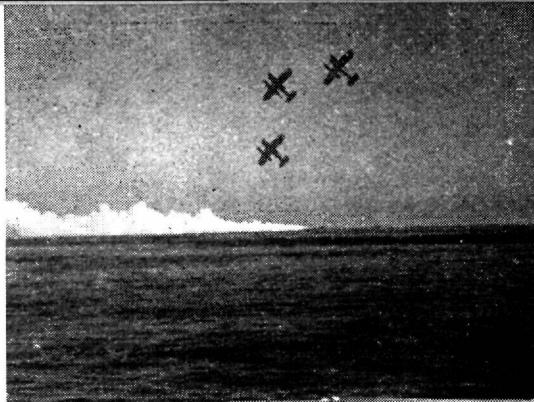
Oma ametialase töö kõrval on komissar Lillak pidevalt osa võtnud ka seltskondlikust tööst. Nii oli ta vabadussõja ajal Põltsamaal kaitseliidu organiseerijaid ja juhatuse liige ning on kaitseliidu tööst osa võtnud ka oma hilisemal ametikohtadel Mõisakülas ja Pärnus. On aktiivselt tegev allveelaevastiku sihtkapitali Pärnumaa toimekonnas, Pärnu Loomakaitse Seltis ja mujal. Komissar Lillaku teeneid on hinnatud Kotkaristi IV klassi aumärgiga.

Kokku kõigil võistlusaladel tulid jaoskonnad kohtadele: 1) Petseri jaoskond — 8864 s., 2) Narva jsk. — 8831 s., 3) Lääne jsk. — 8684 s., 4) Tallinna jsk. — 8658 s. ja 5) Peipsi jsk. — 8596 silma.

Võistlejaile annetati ränd- ja individuaalauhindu. Hr. Siseministri rändauhinna — taldrik hõbedaga — parimale jaoskonnale kõigil neljal võistlusosalal kokku, omandas Petseri jaoskond kolmat korda vaheldumisi ja jäävalt.

Piirivalve ülema rändauhinna omandasid esimest korda: sõjapüssist — võitja kuju — Petseri jaoskond; sõjatäpsuspüssist — karikas — Narva jaoskond; sõjapüstolist — karikas — Peipsi jaoskond; väikekaliiberpüssist — karikas — Petseri jaoskond.

Piirivalve ülema rändauhinna — lillevaas hõbedaga — parimale sõjapüssist laskjale omandas esimest korda 254 silmaga v. a. o. Verner Heljula, Petseri jaoskonnast, mida tal kaks aastat järgemööda või kolm aastat vaheldumisi tuleb kaitseda.

Pilte Soome meremanöövreilt.

Üla l vas a kul: Lennukite pealetung ja ristleja auruks all. 2) Soome ristleja Väinö-möinen. 3) Kiir-mootorpaadi pealetung. 4) Miini lõhkemine meres ja 5) sõjalaevad teel ma-nöövritelt Helsingi sadamasse.

TEISELPOOL LAHTE

Juba koolipingis omasin ma teadmisi, et Soome on tuhande-järve-maa, et seda maa-ala asustavad töökad inimesed ja et Soome mets on soome kuld. Nüüd võisin ma selles veenduda oma isiklike tähelepanekute ja muljetega. Politsei-ametnike Keskkogu juhatusliikmele V. Tammele, Keskkogu raamatupidajale B. Kaustelile ja minule võimaldati Soome politsei-ametnike organisatsioonide ja sealse politsei-ajakirja „Poliisimies“ peatoimetaja V. Ruotsalaise kutsel kolmepäevane retk Soome, millega võisime ligemalt tutvuda sealse politseiorgani-satsiooniga ja -asutustega. Meie retk ei piirdunud ainult Helsingiga, vaid meile võimaldati näha ka ilusat Soome maad ja teisi linnu. Ring-sõit teostus politseiautodel.

Tallinna sadamast väljusime 3. skp. hommikul. Tujukas meri oli sedapuhku vaikne, harva mõni üksik laine. Päike kuldaski läbi vene põlevatest rabadest valgunud suitsu veepinda. Jõudnud Soome territoriaalvetesse, pilvines taevaski hakkas tibatama vihma. See möödus peatselt ja Helsingisse saabudes oli ilm jällegi ilus.

SAABUMINE SADAMASSE.

Juba mõnisada meetrit sadamast eemal nägime meid ootamas meie ühist sõpra Veikko

Ruotsalaist ja laeva sadamasse saabudes kõlasid tema ja teiste vastuvõtjate soomekeelsed hüüded: „Tere tulemast!“ Mina ja V. Tamm vastasime sellele oma vigase soome keelega niihästi kui suutsime, kuid B. Kaustelil hargnes jutt kohe pikemaks. Ta oskab soome keelt, mistõttu vestlus ka kiirelt edenes. Soome tolliametnikud ei sorinud meie kohvreid, uskusid meie aususse ja nii pääsesime kiiresti ka tollirevisjonist. Seejärele sõitsime „Torni“ hotelli, kus alati peatub palju välismaalasi. Sedapuhku peatus seal sakslasi, ungarlasi, prantslasi, rootslasi ja inglasi, missuguste rahvuste lipud lehvisid peatujate tähistajatena hotelli tornis. Nende hulgas lehvits ka sini-must-valge lipp. Torni võorastemaja kõrges tornis asetseb omapärane kohvik, kus meilegi kohvi pakuti. Meie ühislauas istus peale Soome Politsei-ametnike Liidu esimehe ja „Poliisimiesi“ peatoimetaja veel oju. „Poliisimies“ juhatuses esimees V. Hirvelä, Helsingi Politsei-ametnike kogu esimees E. Lajunen, liidu laekur E. Ruhala, Helsingi Kogu juhatuses liige A. Hei-nonen, sama Kogu laekur A. Ihonen ja sekretär A. Yrjölä. Needsamad härrad olid ka meid sada-mas tervitamas.

„Torni“ kohvikust avaneb avar vaade kaunile Helsingile ja ümbrusele, sealt võime näha raud-

teejaama hoonet, staadioni ja muid asutusi ja moodseid ehitisi. Helsingi iseenesest on ilus ja puhas linn ja päev-päevalt, aasta-aastalt areneb ta silmapaistva kiirusega ning arhitektuuri alal teeb kunstipäraseid edusamme. Vaadeldge uut linnaosa, uusi maju südalinna, haiglaid ja muid asutusi, need kõik on kultuuri ja arhitektuuri kunstisaavutuse „viimased sõnad“. Veel samal päeval tegime ringsõidu linnas, küsime kõrges staadioni tornis, rannal ja nn. Kaluritekülas.

Helsingis on suur ja moodne staadion, kus 1940. a. leiavad aset ülemaailmsed spordivõistlused. Olümpiaadi ettevalmistusiks on eeltööd käimas ja staadioni kavatakse veelgi suurendada, eriti publiku mahutavuse osas.

*

Helsingi rand on ehitatud kunstlikult. Sinna on veetud loendamatud laevatäied liiva, ja tänapäeval ei julge seda see kinnitada, kes pole selles teadlik. — See on tänapäeval nagu meie Pirita rand. Kaluritekülas asetseb kohvik. See on mitmeruumiline ja on sisustatud oma nimele vastava mööbli ja muu sisseseadega. Juba laeva vanast tüürirattast meisterdatud laearmatuur pälvib tähelepanu, rääkimata muust.

Laupäeva õhtul võisime tutvuda politsei kesk-asutusega, soomus- ja raadioautodega, ratsare-

Ülal: Lahtis hommikukohvil
All: Helsingist lahkumisel

Politseihoone Lahtis

serviga, korrapidamisruumidega ja paljude teiste asutustega. Siin nägime palju, kuid sellest edaspidi.

Õhtul oli korraldatud „Kaivohuone“ restoranis õhtusöök, millest võttis osa liidu esimees, o/ü. „Poliisimies“ juhatuse esimees, liidu sekretär T. Kivinen, laekur ja Helsingi Kogu juhatuse liige. — Seal kohtasime taas neidsamu inimesi, kelledega meil päeval oli kokkupuuteid.

Soome ei tunne sellist „kõrtsikultuuri“, nagu see meil on omane. Seal sulevad eranditult kõik lokaalid südaööl oma ukseid ja ei ole siis enam mingit korrarikumist ega seadusist ja määrusist kõrvalehülmist. Ei tule kõne alla edasijoomisi kabinetides ja nn. „juhatuseruumides“. Eeskujuliku korra eest hoolitseb soome politseinik, kes oma ametis on täpne ja kohuse-truu.

MEREMANÖÖVREIL.

Pühapäeval, 4. skp. oli meil võimalus jälgida Soome meremanöövreid. Tegevusse oli rakenda-

tud Soome sõjalaevastik, mis merel demonstree-
ris kallaletungi ja kaitset. Kümneid-tuhandeid
oli kohal jälgimas sõjalaevastiku tegevust. Iga-
üks võis pildistada mööduvaid laevu, allveepaate
jne., kellelegi ei tehtud selleks takistusi. Ent
soomlane on kindel oma jõus ja seepärast ei
varja ta midagi.

Manöövrid esines ristlejaid, allveepaate,
kümneid kiirpaate, laevu ja piirivalve paate.
Sinna võis pääseda väikese tasu eest. See meren-
duspäev oli korraldatud puht-propagandaks ja
sissetulekud läksid tegelike kulude katteks. Need
manöövrid aitasid selgitada merelaevastiku täht-
sust sõja korral.

Manöövrid toimusid eksterritoriaalvetes ja
kestsid mõni tund. Merel olid meie saatjaks
V. Ruotsalainen, A. Pyhälä ning A. Yrjölä Hel-
singi Kogust.

Õhtuks jõudsimel Helsingi ja seejärele oli
mõni vaba tund.

Õhtueine oli korraldatud „Kullosaare“, mis-
sugune lokaal asetseb Helsingi serval ja on küi-
davaimaid suvilokaale. Süngi oli kell 1 öösel kõi-
gele lõpp, kuna orkester vaikis juba südaöötun-
nil. Külalised lahkusid sõnalausemata lokaalist
ja minutilise täpsusega valitses saalis vaikus.

VÄLJASPOOL HELSINGIT.

Esmaspäevaks oli ette nähtud ringreis maal
ja provintsilinnus. Siirdusime juba hommikul
kella 8 paiku avarat teed mööda kahe autoga
Helsingist Lahti suunas. Ilusat laia asfalteeritud
teed oli kolmkümmend kilomeetrit ja selle eda-
siekhitust jätkatakse alatasa. Siin liikus mootor-
sõidukeid peadpööritava kiirusega 100—120 km.
tunnis. Seadused ei reguleeri Soome maanteedel
kiirust. Mainitud tee lõppedes jõudsimel tavalise-
le Soome maanteele, mis vingerdas nagu meiegi
tee ühest kohast teise, mäest üles ning alla.
Siit-sealt autoaknast peegeldus vastu ilus mä-
gine ja veerikas ning metsaderohke Soome maas-
tik. See on vaatlejale ilusam kui pilt, see on
elu ise. Päike kuldab juba koltunud ja värvikülla-
seid puude lehti, põldudel oli vili kogutud ja
hästi korraldatud talude õuel undasid viljapeksu-
masinad. Elupilt kinnitas, et sügis on juba
täielikult saabunud. Kella 10 paiku jõudsimel
Lahtisse, kus oli meile korraldatud Lahti Po-
litseiametnike Kogu poolt hommikukohv. Meid
võttis Lahtis lahkesti vastu politseimeister J.
Tuomisto, sekretär A. Vilppula, komissar
V. Jokinen ja sealne politseiametnike ühing.
Tutvusime linnaga, seal asetseva raadio-saate-
jaama ja politseiasutustega.

Lahti raadio-saatejaam asetseb kõrgel kaljul
ja on kahetorniline. Tornide kõrgus on 150 m,
mis küll iseenesest on madalam Türi saatejaa-
ma tornist, kuid siiski ületavad nende tornide
kõrgused merepinnast meie oma.

Lahti on noor linn. Tema vanus on mõni
aasta üle kolmekümne, siiski on seal paisunud
elanike arv üle 30.000. See on moodne ja puhas
linn, omab avaraid ja moodseid maju, palju
tööstusi ja vabrikuid.

Lahtist lahkusime keskpäeval ja siirdusime
Soome Spordikooli, mis on suur hoone ja aset-
seb keset paksu metsa järvekaldal. See on ük-
sildane moodne maja, kõrge torniga, eeskujuli-
ku sisustusega ja on igavese rahu sümboli tun-
nustuseks. Soomlane kinnitab, et heaks sportla-
seks ettevalmistamine eeldab rahu ja rahulikke
elutingimusi. Järvekaldal Spordikooli ligiduses
asetseb soome saun, kus meiegi vihtlesime ja
nuhtlesime reisiväsimusest tulpinud keha ja
suplesime seejärele karastavas külmas järvevees.
Enne kuumutada, vihelda ja siis karastada en-
nast külmas järvevees, see on soome rahvuspä-
rane komme. Soomlane armastab sauna kui oma
naist. Esimese hoonena püstitab ta ikkagi sau-
na ja suvekuul külastatakse sauna igapäev.

See Spordikooli hoone on Lahtist 32 km ee-
mal ja selle kõrgest tornist avaneb tore vaade
kaugele Soome ilusale maastikule, metsadele ja
järvedele.

Siit siirdusime Hämeenlinna, kus tutvusime
politseikoerte õppeasutusega ja linnaga. Hilisõhtul
alustasime tagasisõitu läbi Lohja Helsingi, kuhu
jõudsimel südaööl. Kogu päeva oli meil saat-
jaks peale peatoimetaja V. Ruotsalaise, liikuva
politsei käsundusohvitser O. Kosonen ja T. Ki-
vinen. 7. sept. hommikul alustasime „Aegnal“
kodureisi. *

Soomlane on suur rahvuslane, oma maa, rah-
va, kultuuri ja kommete austaja. Ta on süda-
mest vennasrahva sõber. Avalikes kohtades lei-
dub väikesi karbikesi, mis kannavad pealkirju:
toetage õhu- ja gaasikaitset, toetage laevastikku
jne. Soomlane neid nähes peatub ja laseb sin-
na veereda oma rahakotist mõnegi veeringu. Ta
sõnab, et kodanliku õhukaitse ja laevastiku toetus,
on enesekaitse kindlustus, mida austab iga soom-
lane.

Soomes sõidetakse maanteedel palju suurema
kiirusega kui meil, maal juhtub õnnetusi võrd-
lemisi harva. Liiklejad on enam distsiplineeri-
tud. Teel jalgrattaga sõitvad õpilased, töölised
j.t. ei mõtlegi teist teesõid kasutada, kui seda,
mis talle liiklemiseks on määratud. Lapsi teel
liivas ja kruusas mängimas ei näe. Üldse tundub
maanteedel liiklus olevat vaiksem kui meil.

*

Külaskäigul Soome õppisime palju, nägime
palju ja sellest võtame sõna veel edaspidigi.
Lahkest pakkusid Soome politseijuhid, eesotsas
politseidirektor Koskimies'iga ja kolonel Arajuu-
ri'ga, oma abistavat kätt, mille eest võlgne-
me neile suurimat tänu.

H. P.

Valga Politseiametnike Kogu kergejõustikuvõistlused

25. augustil s. a. korraldas Valga Politseiametnike Kogu Spordisektsioon omavahelised teised kergejõustiku esivõistlused. Võrreldes esimeste võistlustega, oli käesolevaist võistlustist osavõtt palju suurem, samuti ka tehnilised tulemused paremad. Võistlused peeti A ja B klassis, kusjuures A kl. kuulusid võistlejad vanusega alla 35 aasta ja B kl. üle 35 a. Parimaks üksuseks osutus teiskordselt Valga kriminaalpolitsei 41 punktiga. Teiseks tuli Valga ja kolmandaks Tõrva politseijaoskond, kes ka A klassis oli üldvõitja. Individuaalselt osutusid parimaiks sportlasiks A kl. assistent Kari Aid ja B kl. kordnik Peeter Taur. Kogu poolt väljapandud auhinnad jagas võitjaile välja Kogu esimees kriminaalkomissar S. Kuresoo.

Tehnilisi tulemusi: 100 m jooks A kl.: 1) konst. J. Läte — 12,5, 2) ass. K. Aid — 12,9. B klassis: 1) kordn. P. Taur, 2) ass. O. Laanemäe. Ketas A kl.: 1) ass. K. Aid 39,60, 2) konst. E. Lind 33,93. B kl.: 1) ass. A. Milles, 2) kordn. P. Taur.

Granaaditäpsusvise A kl.: 1) ass. K. Aid 1400 punkti, 2) konst. J. Läte 1000 p. B kl.: 1) kordn. P. Taur 1100 punkti, 2) konst. V. Lepik 900 punkti.

Kaugushüpe A kl.: 1) ass. K. Aid —

5,69, 2) konst. A. Kusma 5,61. B kl.: 1) kordn. P. Taur, 2) ass. A. Milles.

Kõrgushüpe A kl.: 1) ass. K. Aid 1,65, 2) konst. S. Palu 1.60. B kl.: 1) ass. A. Milles, 2) ass. P. Taur.

Kuulitõuge A kl.: 1) ass. K. Aid — 12,32, 2) konst. J. Läte — 11,58. B kl.: 1) v.-ass. V. Lipp, 2) ass. A. Milles.

Teivaskaugushüpe A kl.: 1) asjaaj. L. Sepa 7,10, 2) ass. K. Ersto 6,62. B kl.: 1) kordn. P. Taur, 2) ass. A. Milles.

1000 m A kl.: 1) konst. A. Kusma — 3.07,4, 2) kordn. V. Vellak — 3.08,7. B kl.: 1) kordn. P. Taur, 2) kordn. J. Arop.

3000 m käimine A kl.: 1) konst. A. Kusma — 17.14,4, 2) konst. L. Praks — 17.58,8. B kl.: 1) kordn. J. Arop.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast üksiknumber 30 snt. Kuulutuste hinnad: 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—

Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve 438. Tellimishind: aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—, 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—. H. Põldvere. Väljaandja: Politseiametnike Keskkogu.

Tallinna Börsi ja Sadama Artell

toimetab

KAUPADE AUTOTRANSPORTI

täieliku vastutusega kaupade eest tolliladudest linna ja linnast tolliladudesse.

Eriti soodsad tariifid, kinnitatud Tallinna tolliinspektsiooni poolt.

Võtab enda peale ka igasuguseid muid vedusid väljaspool tollirajooni.

Kontor: Tallinn, tollimaja, sadam

Telefonid 444-13 ja 475-24

N. Schilling & Ko

Tallinn, Pärnu maantee 20.

Telefon 437-29.

LAEVADE VARUSTUSE OSAKOND:

Gleiniffer Engineers Ltd., Diiselmootorid
Bonner Fahnenfabrik, laeva ja signaallipud
J. Dampney & Co Ltd., Apexior roostekaitseaine
Emil G. v. Höveling, laevavärvid.

AURU JA SOOJUSE OSAKOND:

Dreyer, Rosenkranz & Droop A.-G., manomeetrid, survevähendajad, soojusemõõtjad ja igasugused registreeritud sisseseaded,
„Gestra“, kondensomaadid, vaposkoobid ja mudaväljalaske automaadid.
Dr. Kroeber & Sohn, G.m.b.H.
Vee-, auru-, gaasi- ja õhuhulgamõõtjad.
Katlamajade sisseseaded.

TÖÖSTUSE TARBED:

„Radikal“ tulekustutajad
„Ivo“ löögi-, meetri- ja tiirulugejad
Bremer Holzindustrie, G.m.b.H. lõõkhoovad
ameerika Hickorypuust.

P. KUNERTH

Tallinn, Narva 10. Tel. 319-14.

Igasuguseid kummi- ja elektri kaupu. Raadio tarbeasju.

RESTORAN ROOM

Tallinn, Narva maantee 20 * Telefon 315-67.

EXPRESS-BAAR

IGAL ÕHTUL KABAREE

Esineb igapäev Kirilovi kvintett
MAITSVAD BAARITOIDUD

Veskitööstus KARL VESKUS

Tallinn, Uus tän. 23. Telefon 438-59

R. ANNIPAJO

metalldekoratsioonide töökoda

Tallinn, Vene 11. Tel. 445-01. — Asut. 1926. a.

VALMISTAB: Pankadele, kindlustusseltsidele, kinodele, hotellidele vasest ja teistest metallidest: uksi, kaitsevõresid, moodsaid ukse-käepidemeid, trepilendreid jne.

ÄRIDELE: Klaasvitrine, klaaskappe, metallist dekoratsiooniluseid akna kaunistamiseks ja kaupade väljapanekuks. Klaassildid, metalltähed jne.

Telliskive,
ahjukive,
ahjupotte,
savinõusid,
katusepappi,
isoleerpappi,
tõrva,
šamotkive,
tulekindlat savi

ostate soodsalt vabriku laost:

TALLINN, Ulase t. 13, tel. 464-10 ja
Mulla t. 8, tel. 450-07

A. TAHV

RIOLA

TALLINN, Pärnu mnt. 150, tel. 412-12

Kompvekid

šokolaad

Pastilaad

Marmelaad

F^{ma} M. Furmansky & Pojad

Oma majas. Tartus, Aleksandri tän. 7. Kõnetraat 10-18.

Soovitab daamidele ja härradele suures valikus kõige odavamaid ja moodsamaid

ÜLIRIIDEID

Töö eest vastutus. Tellimised täidetakse kiirelt ja korralikult

Moodsaid kardinaliiste suures valikus

M. Männil & Ko.

Tallinn, Pikk tän. 13 • Telefon 431-49

Raua- ja teraskaupu Laskemoona ja jahitarbeid

G. HENDRIKSON, Köie- ja nõõritehas

Tallinn, Pärnu m. 129. Telefon 459-27

ÄRI: V. Karja tän. 6. Telefon 445-29

Aknakardinaid, kleidiriideid, pesuriideid jne.

Suures valikus soovitab

N. TELISTE

Tallinn, Viru tänav 10

Müük kuuekuulise järelmaksuga

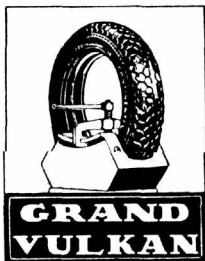
SUURIM KARUSNAHALADU

U. A. Ratner & Ko

TALLINN, NARVA M. 71. TEL. 307-46.

Müük suurel ja väikesel arvul möödukate hindadega.

Autokumvide vulkaniseerimise
töökoda

„GRAND VULKAN“

Asutatud 1927. a.
Tallinn, Vana Viru 13,
tel. 476-78

„Eldro“

Tallinn, Lai tän. 1.

Tel. 450-29

Suur valik moodsaid

**elektriarmatuure
ja nende osi.**

HINNAD ODAVAD!

MEHAANILINE VÖRGUVABRIK

EUGEN STRANDELL

TALLINN, Pärnu m. 146. Tel. 458-92

Valmistab tellimiste peale: kõikisugu kala-
võrke, nagu kilu-, räime-, lõhe-, kammelja-
siia- jne. Võrke, nooda-, rüsa- ja mõrra-
linasid, mere-, järve- ja jõenoote,
peegelvõrke jne.

VÄRVIMISTÖÖSTUS

„LIVO“

Tallinn, Merepuiestee 13 (Siimoni 1)

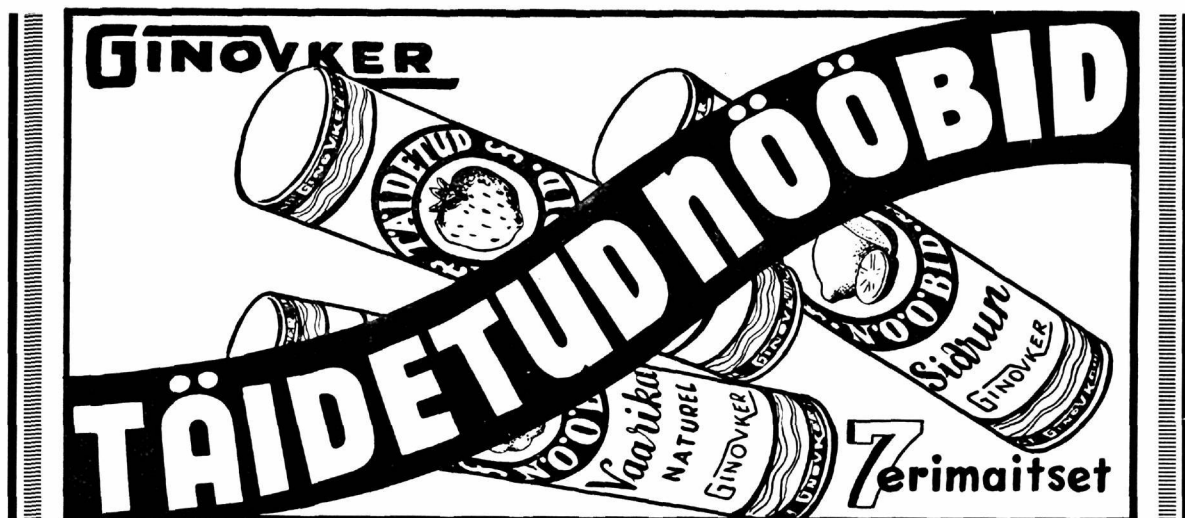
Telefon 313-74.

Joh. Klausen

Tallinn, Dunkri tän. 3.

Soovitan moodsaid pildiraame

igas suuruses, ladus ja tellimisele.

Valmisriieteäri
Tartus, Aleksandri t. 6

M.E. KATZ

Daamidele: sügis- ja talv mantleid.
Härradele: ülikondi ja palituid.
Tellim. vastuvõtm. Iga suguste riiete peale. Töö eest vastutus.

Nahavabrik „KALEV“

Tartus, Kalevi tän. 44-48

NOACK autopatareid, raadiopatareid.
šamottkivid ja -savi.

Firma FR. EWERS & POEG

Peaesindaja:

CARL WIEGAND

Alaline ladu. Hinnad võistluseta.

Tallinn, Uus tän. 24-3, telef. 444-79 pk. 374

THOMAS CLAYHILLS & SON

Asut. 1633. a.

Tallinn, Olevimägi 14, tel. 415-00

Laod 306-35, 306-97, 310-25

Kaupade osakond:

Heeringad, sool, suhkur, riis, jahu, manna, vaik, seebikivi, koloniaalkaubad. Määrdeõlid ja teised naftasaadused.

Sepa- ja aurused, koks, kütetepuud. Ehitus- ja metsamaterjalid. Kaupade eksport.

Laevasõjduosakond: Telefon 415-00

Ekspeditsiooniosakond: Tel. 415-09

Moodsaid serviise,
roostevaba lusikaid,
nuge ja kahvleid

alati saadaval

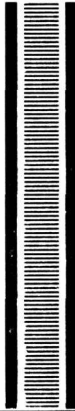
J. Soonsein

Tallinn, Estonia teatrimaja 8

TELEFON 460-42

Reserveeritud

JALANÕUD

ONILUSAD,
MUGAVAD
JAVASTUPIDAVAD

Eesti Filmitööstuse

AKTSIASELTS

TALLINN, KINGA 6-8-1
TELEFON 429-36

SPEDITSIOONIÄRI

Eugen Neuber & Ko

TALLINN, VENETÄNAV 11-A KRT. 7. TELEFON 448-82